

Grundskolan: Arbetsmiljö och elevhälsa

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 83 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2005.

Motionsyrkandena avser frågor om bl.a. elevhälsa, skolans förebyggande arbete vad gäller ungas självmord och drogmissbruk, undervisning i ämnet alkohol, narkotika och tobak, samt sex- och samlevnadsundervisning. I betänkandet behandlas också frågor om ökat antal undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa, fysisk aktivitet i skolan, kost och motion, skolans arbetsmiljö i allmänhet, elevskyddsombudens ställning, förekomsten av buller i skolan m.m.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns reservationer från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Därtill finns fem särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Utskottets överväganden	8
Elevhälsa	8
Förebyggande hälsoarbete	11
Sex- och samlevnadsundervisning	14
Idrott och hälsa	16
Kost och hälsa	19
Skolans arbetsmiljö	21
Reservationer	25
1. Behov av skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator inom elevhälsan, punkt 1 (m, fp, kd, c)	25
2. Behov av skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator inom elevhälsan, punkt 1 (v)	26
3. Kvalitetsreform av skolhälsovården, punkt 2 (fp)	26
4. Skolverkets ansvar för samordning av skolhälsovården, punkt 3 (fp)	27
5. Förebyggande hälsoarbete, punkt 5 (fp)	27
6. Förebyggande hälsoarbete, punkt 5 – motiveringen (m)	28
7. Skolans självmordspreventiva arbete, punkt 6 (m, kd, c)	33
8. Åtstörningar, punkt 7 (m, c)	34
9. Samlad olycksstatistik under skoltiden, punkt 8 (v)	34
10. Uppdrag till Skolverket, punkt 9 (v)	34
11. ANT-undervisning, punkt 10 (kd, c)	35
12. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (m, fp, c)	36
13. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (kd)	36
14. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (mp)	37
15. Antalet undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa, punkt 13 (fp)	37
16. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (m)	38
17. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (kd, c)	38
18. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (mp)	39
19. Information till föräldrar om kost och motion, punkt 15 (fp)	40
20. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (kd, c)	40
21. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (v, mp)	41
22. Hem- och konsumentkunskapens roll för främjande av god hälsa, punkt 17 (v)	41
23. Kosten i skolan, punkt 18 (mp)	42
24. Vikten av god inlärningsmiljö i skolan, punkt 19 (m, fp, kd, c)	42
25. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (c)	43
26. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (mp)	44
27. Elevskyddsombud, punkt 21 (mp)	44
28. Skolans arbetsmiljö, punkt 22 (fp)	45
29. Buller, punkt 23 (mp)	45
30. Skolans yttre miljö, punkt 24 (mp)	46
31. Arbetsmiljö fri från pornografi, punkt 25 (v)	46

32. Elektromagnetiska fält, punkt 26 (mp)	47
Särskilda yttranden	48
1. ANT-undervisning, punkt 10 (m)	48
2. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (m, fp, kd, c)	48
3. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (kd)	49
4. Elevskyddsombud, punkt 21 (v)	49
5. Skolans arbetsmiljö, punkt 22 (kd)	49
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	51
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	51

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Behov av skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator inom elevhälsan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So547 yrkande 8, 2005/06:Kr376 yrkande 30, 2005/06:Ub253 yrkande 1, 2005/06:Ub345 yrkande 23, 2005/06:Ub354 yrkande 10, 2005/06:Ub426 yrkande 47, 2005/06:Ub451, 2005/06:Ub534 yrkande 25 och 2005/06:Ub587 yrkande 31.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

Reservation 2 (v)

2. Kvalitetsreform av skolhälsovården

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So470 yrkande 8 och 2005/06:Ub344 yrkande 75.

Reservation 3 (fp)

3. Skolverkets ansvar för samordning av skolhälsovården

Riksdagen avslår motion 2005/06:So556 yrkande 3.

Reservation 4 (fp)

4. Förtydliga skolhälsovårdens anmälnings- och upplysningsplikt

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub253 yrkande 2.

5. Förebyggande hälsoarbete

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So470 yrkande 7 och 2005/06:So700 yrkande 2.

Reservation 5 (fp)

Reservation 6 (m) – motiveringen

6. Skolans självmordspreventiva arbete

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub262 yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (m, kd, c)

7. Ätstörningar

Riksdagen avslår motion 2005/06:So314 yrkande 5.

Reservation 8 (m, c)

8. Samlad olycksstatistik under skoltiden

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub354 yrkande 7.

Reservation 9 (v)

9. Uppdrag till Skolverket

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub354 yrkande 8.

Reservation 10 (v)

10. ANT-undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So644 yrkande 2, 2005/06:So704 yrkandena 2 och 6, 2005/06:Ub247, 2005/06:Ub305 yrkande 2 och 2005/06:Ub587 yrkande 45.

Reservation 11 (kd, c)

11. Drogtester i skolan

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju332 yrkande 8.

12. Sex- och samlevnadsundervisning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L341 yrkandena 10 och 14, 2005/06:L342 yrkande 18, 2005/06:So556 yrkande 15, 2005/06:Kr412 yrkande 11, 2005/06:Ub261 yrkande 8, 2005/06:Ub386 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Ub472 och 2005/06:Ub587 yrkande 44.

Reservation 12 (m, fp, c)

Reservation 13 (kd)

Reservation 14 (mp)

13. Antalet undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub205, 2005/06:Ub231, 2005/06:Ub232, 2005/06:Ub344 yrkande 10 och 2005/06:Ub452.

Reservation 15 (fp)

14. Vikten av idrott och hälsa i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr281 yrkande 3, 2005/06:Kr373 yrkande 11, 2005/06:Kr375 yrkande 4, 2005/06:Kr380 yrkande 2, 2005/06:Ub246, 2005/06:Ub344 yrkande 9, 2005/06:Ub410, 2005/06:Ub587 yrkande 13 och 2005/06:MJ351 yrkande 12.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (kd, c)

Reservation 18 (mp)

15. Information till föräldrar om kost och motion

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So470 yrkande 10 och 2005/06:Ub491 yrkande 2.

Reservation 19 (fp)

16. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So366 yrkande 1, 2005/06:So554 yrkande 4, 2005/06:Ub289 yrkande 3, 2005/06:Ub488 och 2005/06:MJ530 yrkande 2.

Reservation 20 (kd, c)

Reservation 21 (v, mp)

17. Hem- och konsumentkunskapens roll för främjande av god hälsa

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub289 yrkande 1, 2005/06:Ub326 yrkande 2 och 2005/06:Ub359.

Reservation 22 (v)

18. Kosten i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub413 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ub428 yrkande 15, 2005/06:Ub548 och 2005/06:MJ530 yrkande 3.

Reservation 23 (mp)

19. Vikten av god inlärningsmiljö i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So470 yrkande 9, 2005/06:Ub260 yrkande 19, 2005/06:Ub349 och 2005/06:Ub426 yrkande 41.

Reservation 24 (m, fp, kd, c)

20. Stärkt elevinflytande

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub426 yrkande 42 och 2005/06:Ub428 yrkande 16.

Reservation 25 (c)

Reservation 26 (mp)

21. Elevskyddsombud

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub428 yrkandena 17 och 18 samt 2005/06:Bo310.

Reservation 27 (mp)

22. Skolans arbetsmiljö

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub344 yrkande 74.

Reservation 28 (fp)

23. Buller

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:So699 yrkande 26 och 2005/06:Ub428 yrkande 19.

Reservation 29 (mp)

24. Skolans yttre miljö

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ub428 yrkande 22.

Reservation 30 (mp)

25. Arbetsmiljö fri från pornografi

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ub354 yrkande 6 och 2005/06:Ub398 yrkande 6.

Reservation 31 (v)

26. Elektromagnetiska fält

Riksdagen avslår motion 2005/06:So364 yrkande 3.

Reservation 32 (mp)

Stockholm den 16 februari 2006

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Majléne Westerlund Panke (s), Sten Tolgfors (m), Agneta Lundberg (s), Nils-Erik Söderqvist (s), Inger Davidson (kd), Louise Malmström (s), Margareta Pålsson (m), Sören Wibe (s), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c), Mikael Damberg (s), Peter Danielsson (m), Mikaela Valtersson (mp), Lennart Gustavsson (v) och Christer Adelsbo (s).

Utskottets överväganden

Elevhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande elevvård, kvalitetsreform av elevvården, Skolverkets samordning av elevvård samt förtydligande av elevhälsans anmälnings- och upplysningsplikt.

Jämför reservationerna 1 (m, fp, kd, c), 2 (v), 3 (fp) och 4 (fp).

Motionerna

I flera motioner understryks vikten av **en väl fungerande elevvård** med tillgång till adekvat personal såsom skolsköterskor, skolpsykologer och skolkuratorer. Folkpartiet anför i motion 2005/06:Ub345 yrkande 23 vikten av att förebyggande åtgärder som en väl fungerande elevvård bestående av skolkuratorer, psykologer och skolsköterskor bör finnas på alla skolor. Folkpartiet framför även i motion 2005/06:Kr376 yrkande 30 att elevhälsan bör förstärkas. I motionen understryks elevhälsans avgörande betydelse för att upptäcka problem tidigt och därmed tidigt kunna sätta in insatser. I motionen understryks också vikten av kuratorer och psykologer med gedigen erfarenhet av socialt arbete med barn och föräldrar. En rätt till psykologhjälp för elever bör också skrivas in i skollagen. Också Kristdemokraterna framhåller elevvårdens betydelse i motion 2005/06:Ub587 yrkande 31. I motionen framförs vikten av bl.a. skolsköterskor, skolpsykologer och skolkuratorer. Det understryks i motionen att elevvården är en betydelsefull del av skolans verksamhet och en satsning på elevvården är nödvändig både för elevernas bästa och för att avlasta lärarna. Kristdemokraterna skriver också i motion 2005/06:Ub534 yrkande 25 att mer elevvårdande personal bör tillföras skolan. Centerpartiet skriver i motion 2005/06:Ub426 yrkande 47 att en väl organiserad skolhälsovård och elevvård är en självklar förutsättning för att tillgodose elevernas olika behov och framhåller att med en rätt dimensionerad hälsovård inom skolan kan barns och ungdomars problem och behov identifieras tidigare. Vänsterpartiet begär i motion 2005/06:Ub354 yrkande 10 att regeringen återkommer med förslag om att skolans hälsoundersökningar skall innehålla såväl fysiska som psykiska aspekter. I motionen framförs att skolsköterska, kurator och psykolog måste finnas tillgängliga för eleverna samt att dessa kan vara en självklar länk för ett utökat samarbete mellan skolan och barn- och ungdomspsykiatrin. I motion 2005/06:Ub253 (fp) yrkande 1 skrivs att skolhälsovården måste förstärkas med personal med beteendevetenskaplig kompetens för att därigenom förbättra helhetssynen på barns situation. I en motion, 2005/06:So547 yrkande 8, understryks att skolhälsovården har en avgörande betydelse för

många barn och ungdomar och att nationella mål för skolhälsovården bör tas fram. I motion 2005/06:Ub451 (s) krävs en satsning på fler skolsjuksköterskor och skolkuratorer.

Folkpartiet begär i motion 2005/06:Ub344 yrkande 75 att skolhälsovården bör genomgå en **kvalitetsreform** för att bli mer professionell och ändamålsenlig. I motionen framförs också att frånvarokontroll, sjukrapportering och tilldelning av hälsoresurser helt eller delvis bör upphandlas. Folkpartiet begär även i motion 2005/06:So470 yrkande 8 att skolhälsovården bör stärkas. Det behövs, hävdar man, mer resurser till skolhälsovården samt en omorganisation där skolhälsovården, eller delar av den, bör upphandlas i konkurrens, i syfte att dels öka kompetensen, dels avlasta skolans administration.

Folkpartiet framför i motion 2005/06:So556 yrkande 3 dels att elevhälsan bör samarbeta med socialtjänsten för att t.ex. uppmärksamma utsatta flickor, dels att Skolverket bör ta ett större ansvar för **samordningen av elevvården**.

Motion 2005/06:Ub253 (fp) yrkande 2 anför att **skolhälsovårdens anmälning- och upplysningsplikt till socialtjänsten** vid misstanke om att barn far illa eller riskerar att utvecklas ogynnsamt bör förtydligas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I 14 kap. 2 § skollagen anges att det för skolhälsovården skall finnas skolläkare och skolsköterska. Skolhälsovården och dess personal står under Socialstyrelsens tillsyn enligt lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (6 kap. 1 §).

Enligt Skollagskommitténs förslag *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) skall elevhälsan främst arbeta förebyggande. Skollagskommittén föreslår att kravet på skolläkare förs över till den nya skollagens 2 kap. 17 §. I förslaget 2 kap. 16 § andra stycket införs en bestämmelse att det skall finnas tillgång till sådan kompetens att elevens behov kan tillgodoses.

Skollagskommittén hänvisar till regeringens proposition *Hälsa, lärande och trygghet* (prop. 2001/02:14 s. 31 f.) och understryker vikten av att kommuner och andra skolhuvudmän förfogar över de kompetenser som erfordras för elevhälsans del men att huvudmännen själva förutsätts avgöra omfattning och inriktning på elevhälsans sammansättning och kompetens.

I det inom Utbildnings- och kulturdepartementet utarbetade utkastet till lagrådsremiss med förslag till ny skollag m.m. (U2005/5584/S) föreslås att elevhälsan skall omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan skall, enligt förslaget, främst vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot målen. Det skall, för verksamheten, finnas tillgång till personal med sådan kompe-

tens att elevernas behov av en förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa kan tillgodoses. För elevhälsans medicinska insatser föreslås att det skall finnas skolläkare och skolsköterska.

Ett flertal studier visar att barns och ungdomars stress tilltagit avsevärt under senare år. Socialstyrelsens Folkhälsorapport 2005 visar att såväl andelen pojkar som flickor med ett eller flera psykosomatiska symptom har ökat kontinuerligt sedan mitten av 1980-talet. Apotekets försäljning av antidepressiva läkemedel till ungdomar mellan 15 och 24 år fördubblades under åren 1999 till 2002. I Barnombudsmannens rapport *Upp till 18 – fakta om barn och ungdomar* (BR 2004:06) anges att stressen i skolmiljön är vad som stressar eleverna mest. För de äldre ungdomarna (13 år och uppåt) utgör läxorna ett stressmoment, medan det för de yngre barnen (9–12 år) framför allt är avsaknaden av lugn och ro i skolan som stressar.

Utskottet anser att åtgärder måste vidtas för att minska ökningen av psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Denna ökning av psykisk ohälsa kan få allvarliga konsekvenser på lång sikt både för den enskilda individen med familj och för samhällsekonomin. Regeringen har den 19 maj 2005 tillkallat en särskild utredare med uppdrag att analysera ungdomars livssituation utifrån stress och dess konsekvenser för den psykiska hälsan (dir. 2005:61). Syftet är att få en samlad bild av vilka faktorer i ungdomars livsvillkor som kan antas ligga bakom ökningen av stress och stressrelaterade symptom. Utredaren skall slutredovisa sitt uppdrag senast den 15 maj 2006. Utskottet anser att utredningen bör avvaktas.

Vad gäller skolhälsovårdens anmälnings- och upplysningsplikt till socialtjänsten föreskriver 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) skyldighet att till socialnämnd anmäla förhållanden som kan innebära att nämnden behöver ingripa till en underårigs skydd. Denna bestämmelse är tillämplig på såväl offentliga som enskilda huvudmän och skolor.

Skollagskommittén föreslog, i likhet med Barnpsykiatrikommittén i sitt slutbetänkande *Insatser mot psykiska problem hos barn och ungdomar* (SOU 1998:31) och kommittén mot barnmisshandel i slutbetänkandet *Barnmisshandel – att förebygga och åtgärda* (SOU 2001:72), att en hänvisning till bestämmelsen i 14 kap. 1 § borde införas i skollagen.

I sammanhanget kan nämnas den översyn av sekretesslagen som nyligen gjorts och som presenteras i betänkandet *Sekretess i elevernas intresse* (SOU 2003:103). Utredaren föreslog bl.a. utökade möjligheter att lämna uppgifter från skolhälsovården till elevvården samt att sekretesslagen borde anpassas till Skollagskommitténs förslag om elevhälsa.

Förebyggande hälsoarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande bl.a. skolans förebyggande åtgärder mot självmord och drogmissbruk samt ANT-undervisning.

Jämför reservationerna 5 (fp), 6 (m), 7 (m, kd, c), 8 (m, c), 9 (v), 10 (v) och 11 (kd, c) samt särskilt yttrande 1 (m).

Motionerna

Folkpartiet anför i motion 2005/06:So470 yrkande 7 att skollagen bör innehålla krav på att skolan och förskolan skall arbeta för att **förebygga fysisk och psykisk ohälsa**. I en motion, 2005/06:So700 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 2, skrivs att en bra skola är den viktigaste preventiva insatsen för att förebygga missbruk och andra problem hos eleverna. I motionen anføres vidare att lugn och ro i klassrummet kan förebygga skolmisslyckanden, missbruk och annan riskutveckling.

I motion 262 (m) yrkande 1 understryks vikten av att **preventionsprogram mot självmord** baseras på beprövad erfarenhet och forskning. I samma motions yrkande 2 anføres vikten av att agera i preventivt syfte när det gäller barns och ungdomars försök till självmord. I motionen anføres att skolorna behöver se över sin beredskap för att förebygga och förhindra självmordsförsök och självmord bland barn och ungdomar. Skolor borde arbeta med forskningsbaserade och systematiska preventionsprogram.

I motion 2005/06:So314 (m) yrkande 5 begärs att regeringen i samarbete med skola och idrottsrörelse måste se till att skolskötorskor, gymnastiklärare och idrottsledare ges möjlighet till adekvat utbildning kring **åttörningar** så att dessa kan upptäckas och bemötas i tid.

Vänsterpartiet framför i motion 2005/06:Ub354 yrkande 7 att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram **en samlad statistik över barns och ungas olycksfall under skoltid**. En sådan kartläggning och statistiska resultat borde, skriver Vänsterpartiet, enkelt kunna inkluderas i skolornas kvalitetsredovisningar. De skulle därigenom kunna fungera som underlag för ett utvecklingsarbete kring elevernas hälsa och arbetsmiljö. I samma motion yrkande 8 anför Vänsterpartiet att **Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta kriterier** eller liknande hjälpmedel för barns och ungas skilda förutsättningar i frågor om arbetsmiljö och hälsa. I motionen skriver Vänsterpartiet att forskningen entydigt visar att hälsa är beroende av faktorer som klass, kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder m.m.

Utformningen av skolans **ANT-undervisning** tas upp i flera motioner. I motion 2005/06:Ub305 yrkande 2 skrivs att det behövs andra åtgärder mot ett ökande drogmissbruk. ANT-problematiken och bristen på bra ANT-undervisning på landets skolor är alarmerande, skriver man. Det brådskar

inte enbart med bättre utbildning av lärare och annan personal utan också med akuta insatser. Det krävs ett snabbt framtagande av handlingsplaner samt verkställande av dessa. Kristdemokraterna skriver också i motion 2005/06:Ub587 yrkande 45 att det behövs en utvärdering av statens insatser inom ANT-undervisningen. I motionen uttrycks en oro för att tillgången på droger har ökat och att inställningen till framför allt narkotika har förändrats. Skolan behöver därför ta ett större ansvar och förbättra sin ANT-undervisning, skriver motionärerna. Kristdemokraterna begär i motion 2005/06:So704 yrkande 2 att Skolverket bör få i uppdrag att omgående stärka ANT-undervisningen i grundskolan fr.o.m. årskurs 4. I samma motions yrkande 6 understryker Kristdemokraterna betydelsen av polisens och frivilligorganisationers medverkan i ANT-undervisningen. I motion 2005/06:Ub247 (fp) framförs att narkotikaupplysningen i skolan måste bli effektivare för att kunna förändra ungdomars attityder till narkotika. Motion 2005/06:So644 (s) yrkande 2 framhåller att skolor och fritidsverksamheter måste ges bättre möjligheter att stärka den förebyggande verksamheten och ge stöd till utsatta ungdomar.

Folkpartiet skriver i motion 2005/06:Ju332 yrkande 8 att skolorna bör ha en väl utvecklad alkohol- och narkotikapolicy som skall kunna innefatta drogtestar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen (senast i bet. 2004/05:UbU10 s. 11) framhållit elevhälsans och skolhälsovårdens betydelse för att förebygga självmordsförsök och självmord bland barn och unga. Utskottet vill återigen understryka vikten av att elevhälsan försöker fånga upp de elever som riskerar att utföra självmordshandlingar eller tillfoga sig själva skada. Det är helt oacceptabelt att unga mår så dåligt att de tar livet av sig eller skadar sig själva. Det är därför mycket angeläget att bryta utvecklingen av ökad psykisk ohälsa bland unga, som bl.a. yttrar sig i ångest, depressioner, missbruk och destruktiva beteenden och vars yttersta konsekvens är självmord och självmordsförsök. Skolan utgör en viktig plats för att fånga upp dem som befinner sig i riskzonen för självmordshandlingar och för att i tid sätta in åtgärder.

Riksdagen beslutade i januari 2001 om att WHO:s riktlinjer för att förebygga självmord bland skolelever skulle anpassas till svenska förhållanden (skr. 1999/2000:137, bet. 2000/01:SoU7, rskr. 2000/01:135). Myndigheten Institutet för psykosocial medicin (IPM) har av regeringen fått uppdraget att föra ut WHO:s riktlinjer om självmordsförebyggande arbete i skolan. Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) inom IPM arbetar med att förebygga självmord och självmordsförsök. NASP har kartlagt förekomsten av självmordspreventiva åtgärder i svenska högstadie- och gymnasieskolor. Resultatet av undersökningen visar bl.a. att beredskapen i skolan är låg när det gäller att upptäcka och

hjälpa elever som befinner sig i sådan allvarlig psykisk och social nöd att de riskerar att utföra självmordshandlingar. NASP utarbetade år 2003 stöd-materialet *Att förebygga självmord och självmordsförsök hos skolelever*. Materialet innehåller vägledning om hur man kan identifiera ungdomar som är deprimerade och som riskerar att begå självmord samt ger förslag på hur skolan kan stötta dessa ungdomar genom att stärka deras självförtroende, tillåta känslouttryck samt förebygga mobbning och våld. Den nya lagen mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan kommer att skärpa kraven på skolor att jobba förebyggande och ingripa direkt mot bl.a. mobbning.

Regeringen gav i juni 2003 Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga omfattningen och karaktären av den problematik som innebär att flickor skadar sig själva avsiktligt. En första delrapport, *Flickor som skadar sig själva*, lämnades i januari 2004.

Barnsäkerhetsdelegationen konstaterar i sitt slutbetänkande *Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling* (SOU 2003:127) att det i den ordinarie lärarutbildningen inte ingår undervisning om bemötandet av barn och unga som mår psykiskt dåligt och behöver stöd. Delegationen skriver därför att en ökad kompetens, särskilt hos skolpersonal, i dessa frågor skulle öka möjligheterna för eleverna att bli sedda och få hjälp. Barnsäkerhetsdelegationen föreslår därför i sitt betänkande att Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Myndigheten för skolutveckling utfärda riktlinjer för skolan om hur en skriftlig plan för att förebygga självmord, självmordsförsök och annan självtillfogad skada kan utformas. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Organisationen Barnens rätt i samhället (Bris) redogör i sin årsrapport för 2004 för att samtal och mejl till Bris från unga, framför allt flickor, med självmordstankar och självdestruktivt beteende ökade under år 2004.

Ätstörningar (anorexia nervosa, bulimia nervosa och angränsande tillstånd) är vanliga och allvarliga hälsoproblem bland tonåringar och unga vuxna. Cirka 1,5–2 % av tonårsflickor och unga kvinnor är vid en given tidpunkt drabbade av dessa tillstånd. Elevhälsan utgör en viktig länk för att upptäcka och stödja dessa elever.

Utskottet har tidigare betonat (senast i bet. 2004/05:UbU10 s. 12) att utskottet förutsätter att pågående arbete på nationell nivå kommer att innebära en ökad fokusering lokalt i kommuner och skolor på betydelsen av att uppmärksamma barns och ungas psykiska hälsa och vikten av självmordsprevention. Utskottet har också framhållit att det för detta arbete är väsentligt att skolan har tillgång till personal med tillräcklig utbildning och kompetens på området.

Utskottet understryker här, liksom i tidigare betänkanden, skolans viktiga roll när det gäller information i ANT-frågor. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) anges att rektor har ett särskilt

ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen. Som ett sådant kunskapsområde nämns riskerna med tobak, alkohol och andra droger.

Myndigheten för skolutveckling och Statens folkhälsoinstitut har i september 2003 redovisat ett gemensamt regeringsuppdrag att i samråd med Svenska Kommunförbundet analysera vilka insatser som kan göras för att stärka den alkohol- och narkotikaförebyggande verksamheten i skolan (*Insatser i skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk*). I rapporten framhålls värdet av att skolan har en väl utvecklad policy för arbetet mot narkotika och alkohol. Olika insatser föreslås, bl.a. kompetensutveckling för personalen samt framtagande av kunskapsunderlag för skolpersonal. Dessa insatser påbörjades under budgetåret 2004 av Myndigheten för skolutveckling i samverkan med Statens folkhälsoinstitut, Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s. 78).

Sex- och samlevnadsundervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande sex- och samlevnadsundervisning.

Jämför reservationerna 12 (m, fp, c), 13 (kd), 14 (mp) och 15 (fp).

Motionerna

Flera motioner tar upp frågan om skolans sex- och samlevnadsundervisning. Moderaterna anför i motion 2005/06:Ub261 yrkande 8 om en modern sexualundervisning att ett fördomsfullt bemötande från skolan och dess personal inte får förekomma, vare sig i direkt uttryck eller i nyttjandet av gammalt, obsolet undervisningsmaterial. I motion 2005/06:So556 yrkande 15 framför Folkpartiet att området sex och samlevnad tydligare behöver definieras i skolans styrdokument. Kristdemokraterna konstaterar i motion 2005/06:Ub587 yrkande 44 att barn och ungdomar möter en alltmer sexualiserad värld. Sex- och samlevnadsundervisningen bör därför inriktas mer på relationer, snarare än att lära ut sexuella tekniker. Detta förs också fram i motion 2005/06:Kr412 yrkande 11. I motionen understryks att Kristdemokraterna i denna fråga delar Barnombudsmannens åsikt om att sex- och samlevnadsundervisningen bör bli mer inriktad på relationer och hur man vårdar och hanterar en relation och vad det innebär att vara tillsammans med någon. I motion 2005/06:L341 yrkande 10 skriver Centerpartiet att det behövs en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen med avseende på HBT-frågor. I samma motions yrkande 14 anför Centerpartiet att skolan skall vara en miljö som ger goda förutsättningar

för alla elevers personliga utveckling. Sex- och samlevnadsundervisningen är i detta hänseende viktig för att ge unga människor kunskaper och möjligheter att reflektera över relations- och samlevnadsfrågor och den egna identiteten. Miljöpartiet framhåller i motion 2005/06:L342 yrkande 18 att det behövs en översyn av skolans sex- och samlevnadsundervisning. I en motion, 2005/06:Ub386 (kd, m, fp, v, c, mp) yrkande 2, anförs behovet av att uppdra åt Skolverket att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen. I samma motions yrkande 3 framförs att Myndigheten för skolutveckling bör ges i uppdrag att samla, stimulera och sprida forskning och kunskap om området sex och samlevnad. Motion 2005/06:Ub472 (s) efterlyser mer diskussion i ämnet sex och samlevnad. Undervisningen är, anser motionärerna, ett utmärkt tillfälle att väva in jämställdhet och jämlikhet samt sexuell läggning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har behandlat liknande yrkanden flera gånger tidigare (senast i bet. 2003/04:UbU11). Utskottet vill peka på att kursplanerna för grundskolans alla ämnen har reviderats med tillämpning från höstterminen år 2000. I de samhällsorienterande ämnena markeras tydligt att tid skall avsättas för att diskutera och reflektera över begrepp som identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet. Vikten av att tala om värdefrågor i samband med undervisningen om samlevnad och relationer, människosyn och språkbruk betonas. Även i kursplanen för de naturorienterande ämnena finns vissa inslag som gäller sex och samlevnad. Att kunna föra diskussioner i dessa frågor och visa respekt för andras ståndpunkter och för olika samlevnadsformer är ett av målen i biologi. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att göra en översyn av målen i de olika kursplaner som rör kunskapsområdet sex och samlevnad för grund- och gymnasieskolan samt att överväga hur kunskapsområdet tydligare kan lyftas fram i dessa dokument. Uppdraget skall genomföras efter samråd med HomO och redovisas under våren 2006. Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att göra en studie av läroböcker i grund- och gymnasieskolans undervisning. Läroböckerna skall analyseras med avseende på i vilken omfattning och på vilket sätt de avviker från läroplanens värdegrund. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) föreskrivs att skolan skall sträva efter att varje elev respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från att människor utsätts för kränkande behandling och kan leva sig in i och förstå andra människors situation. Bland ämnesövergripande kunskapsområden som rektor har ett särskilt ansvar för nämns i läroplanen sex och samlevnad. Enligt utskottets uppfattning behöver kränkningar på grund av kön och sexuell läggning uppmärksammas och beaktas i större utsträckning i skolornas värdegrundsarbete.

Regeringen har nyligen uppmärksammat att det i år är 50 år sedan sex- och samlevnadsundervisningen blev obligatorisk i den svenska skolan. I samarbete med Myndigheten för skolutveckling genomfördes därför konferenser m.m. i syfte att ytterligare stärka ämnet och en antologi, *Hela livet – 50 år med sex- och samlevnadsundervisning*, gavs ut i november 2005.

Idrott och hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande ökat antal undervisningstimmar i idrottsämnet samt vikten av idrott och hälsa i skolan.

Jämför reservationerna 16 (m), 17 (kd, c), 18 (mp) och 19 (fp).

Motionerna

I flera motioner föreslås en ökning av antalet undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa. Folkpartiet föreslår i motion 2005/06:Ub344 yrkande 10 att organiserad idrottsundervisning skall garanteras eleverna minst tre gånger per vecka. Ämnet idrott och hälsa bör också fokusera på fysisk träning och inte förvandlas till ett alltför teoretiskt ämne, skriver motionärerna. I motion 2005/06:Ub205 (m) skriver motionären att idrotten måste få en större plats i skolan än vad som ges i dag, och att undervisningen måste vara obligatorisk. Även motionerna 2005/06:Ub231 (m) och 2005/06:232 (m) föreslår fler veckotimmar i ämnet idrott och hälsa. I båda motionerna skrivs att skolans idrottsundervisning är den enda formen av fysisk träning för en allt större grupp barn och ungdomar. I den förstnämnda motionen skrivs också att Sverige ligger bland de länder i Europa som har minst schemalagd tid för ämnet idrott och hälsa. Motion 2005/06:Ub452 (s) föreslår att undervisning tre timmar per vecka genom alla stadier bör vara ett rimligt krav och mål. Även i denna motion erinras om att antalet veckotimmar i ämnet idrott och hälsa i Sverige är bland de lägsta i jämförelse med andra länder i Europa.

I motion 2005/06:Ub246 (m) förs fram att det finns ett behov av förändring i skolans undervisning i ämnet idrott och hälsa för att förebygga ohälsa och fetma hos barn och ungdomar. Motionären anser att ämnet i dag fokuserar alltför mycket på prestation och tävling. De elever som redan idrottar utanför skolan premieras alltför ensidigt. De som har lätt för sig, är vältränade och motiverade utvecklas mer, men de som av olika skäl sällan motionerar tappar lusten att delta i undervisningen.

I flera motioner anförs vikten av idrottsundervisning i skolan. Moderaterna understryker i motion 2005/06:Kr281 yrkande 3 idrottens betydelse i skolan. I motionen anförs att den svenska skolan ligger i botten när det gäller

satsning på idrott. Det skrivs också att det framför allt är viktigt att de elever som inte idrottar på fritiden får tillgång till fysisk aktivitet och idrott i skolan. Folkpartiet anser i motion 2005/06:Ub344 yrkande 9 att den fysiska aktiviteten bör uppmuntras i skolan. I motionen framförs att fysisk aktivitet både gynnar elevernas hälsa och studieresultat och genom att öka elevernas fysiska välbefinnande stärks också deras psykiska hälsa och koncentrationsförmåga. Eleverna skall kunna utnyttja raster och luncher för lek och idrottsaktiviteter. Även Kristdemokraterna understryker i motion 2005/06:Ub587 yrkande 13 idrottens betydelse för barns välbefinnande. Kristdemokraterna skriver att idrotten har en positiv betydelse inte bara för fysiskt välbefinnande utan också för den teoretiska inläringen. Kristdemokraterna skriver också i motion 2005/06:Kr373 yrkande 11 att den fysiska aktiviteten bör öka i skolan. Vikten av fysisk aktivitet och rörelse måste genomsyra all skolans verksamhet, skriver motionärerna. Den fysiska aktiviteten får inte enbart förekomma under idrottslektionerna utan även inom andra ämnen. Eleverna bör dessutom stimuleras att använda raster och håltimmar till olika former av fysisk aktivitet. Miljöpartiet anför i motion 2005/06:MJ351 yrkande 12 att det måste skapas tid och plats i skolan för att alla elever varje dag skall kunna ha ett pass med rörelse. Detta framförs även i motion 2005/06:Ub410. Dessutom skrivs att den svenska skolan näst efter Irland har minst schemalagd tid för idrott i hela EU, trots all den kunskap som finns om att elever klarar skolan bättre om de stimuleras till fysisk aktivitet. Vänsterpartiet begär i motion 2005/06:Kr380 yrkande 2 att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som syftar till att stimulera ökad och daglig fysisk aktivitet i skolan. I motionen skrivs att fler lektioner inte automatiskt ger ökad fysisk aktivitet för den som redan nu helst avstår från fysisk aktivitet på fritiden eller i skolan. Därför måste åtgärder vidtas som inriktas på och anpassas till olika individers behov och förutsättningar.

Folkpartiet föreslår i motion 2005/06:So470 yrkande 10 särskilda stimulansmedel till ett flerårigt projekt med målsättningen att nå alla Sveriges föräldrar med information och utbildning om vikten av fysisk aktivitet. Stödet skall avse en flerårig kampanj som genom föräldramöten, en särskild hemsida och i samarbete med föreningar och organisationer skall nå föräldrar med information. I en enskild motion, 2005/06:Ub491 (s) yrkande 2, anförs att föräldrar på ett bättre sätt än i dag, t.ex. via skolhälsovården, medvetandegörs om vikten av barns och tonåringars växande ohälsoproblem, särskilt vad gäller ökad vikt och försämrad kondition, och deras egen centrala roll i sammanhanget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Antalet timmar för ämnet idrott och hälsa inom ramen för grundskolans timplan ökade fr.o.m. läsåret 1998/99 från 460 till 500 timmar (prop. 1997/98:6, bet. UbU5, rskr. 107). Samtidigt utökades det lokala utrymmet

för skolans val från 410 timmar till 600 timmar. I grundskolans timplan finns utöver detta 382 timmar avsatta för elevens val. Dessa timmar kan bl.a. användas för ämnet idrott och hälsa. Inom ramen för skolans vardag finns också stora möjligheter att erbjuda eleverna fysiska aktiviteter, friskvård m.m.

Utskottet vill också i detta sammanhang påminna om den försöksverksamhet med att avskaffa timplanen som nu pågår och som öppnar för en mer flexibel organisation i syfte att göra det lättare att nå målen i kursplanerna.

Ämnet idrott och hälsa syftar enligt kursplanerna till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt att ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att uppmärksamma barns och ungdomars hälsomässiga utveckling. Såväl föräldrarna som skolan har en viktig roll som främjare av en god livsstil och ett ansvar för att motverka fysisk inaktivitet och osunda matvanor hos barnen.

Regeringen har uttalat som sin ambition att alla barn skall ha fysisk aktivitet som omfattar minst 30 minuter varje dag inom ramen för skoldagen (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s. 81). Skolan är en naturlig mötesplats för alla barn och bildar därmed en naturlig plattform för samverkan mellan lärare och idrottsledare i arbetet med att fånga upp barn för fysisk aktivitet, skriver regeringen.

Skolans ansvar att erbjuda daglig och regelbunden fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen har fr.o.m. februari 2003 förts in i Lpo 94, och en liknande formulering har förts in i Lpf 94. Varje skola skall, utifrån sina lokala förutsättningar, hitta former för att dessa mål skall uppnås. I Lpo 94 skrivs:

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor skall uppmärksammas.

I läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) har följande stycke skrivits in:

Skolan skall utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor. Skolan skall även sträva efter att ge gymnasieeleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.

Myndigheten för skolutveckling har fått ett särskilt uppdrag att stödja och följa skolornas arbete med att genomföra ändringar som gjorts i läroplanerna, i syfte att stärka skolans ansvar för att erbjuda daglig och regelbunden fysisk aktivitet (U2003/1020/S). Detta uppdrag slutredovisades den 1 september 2005. I rapporten konstateras att läroplansändringen tagits emot positivt ute i skolorna och att många skolor integrerat fysisk aktivitet i skoldagen bl.a. i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Myn-

digheten skall återkommande rapportera till regeringen bl.a. i vilken utsträckning skolorna lyckats förverkliga målet om 30 minuters fysisk aktivitet om dagen för varje elev.

Regeringen inledde under budgetåret 2003 flera samordnade insatser för att stimulera till lokal utveckling avseende fysisk aktivitet hos barn och unga.

I detta syfte inrättades bl.a. ett nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom vid Örebro universitet (NCFE). Centrumets främsta uppgift är att stödja skolor i deras arbete med att stimulera till ökad fysisk aktivitet och till andra hälsofrämjande åtgärder. Verksamheten påbörjades under hösten 2003 och invigdes i september 2004. Idrottsrörelsen har därtill tillförts sammanlagt en miljard kronor under mandatperioden från överskott i AB Svenska Spel under förutsättning att idrottsrörelsen tar på sig att bl.a. intensifiera samarbetet med skolorna.

Utskottet har tidigare (bl.a. i bet. 2003/04:UbU12) framhållit att såväl föräldrar som skola har en viktig roll som främjare av en god livsstil och ett ansvar för att motverka fysisk inaktivitet och osunda matvanor hos barn respektive elever. Utskottet är alljämt av samma uppfattning. Utskottet vill också peka på kursplanen för ämnet idrott och hälsa där det bl.a. sägs att eleverna i slutet av nionde skolåret skall förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa. Ämnet syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan.

Kost och hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande skolans ansvar för att utveckla hälsosamma kostvanor, hem- och konsumentkunskaps roll för främjande av god hälsa samt kosten i skolan.

Jämför reservationerna 20 (kd, c), 21 (v, mp), 22 (v) och 23 (mp) samt särskilt yttrande 2 (m, fp, kd, c).

Motionerna

I flera motioner understryks **skolans ansvar vad gäller att utveckla hälsosamma kostvanor.**

Kristdemokraterna skriver i motion 2005/06: MJ530 yrkande 2 att sambandet mellan mat och hälsa behöver betonas på ett tydligare sätt i grundskolan. Det är viktigt att skolan blir ett konsekvent föredöme. Om skolan talar om hälsosamma matvanor samtidigt som skolan installerar läskautomater eller på annat sätt exponerar onyttiga produkter får eleverna dubbla signaler. I motion 2005/06: Ub289 (s) yrkande 3 anförs att skolorna bör

göras till läsk- och godisfria zoner. Motion 2005/06:So366 (fp) yrkande 1 anför behovet av dietister som arbetar gentemot skolan samt utbildar personal i kostrelaterade frågor.

Flera motioner tar särskilt upp **hem- och konsumentkunskapens roll för främjande av god hälsa.**

Vänsterpartiet skriver i motion 2005/06:Ub326 yrkande 2 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag angående hem- och konsumentkunskapens ställning för främjandet av god hälsa, fysiskt såväl som psykiskt. Det kan vara dags att tänka över både timantalet för ämnet i grundskolan och behovet av ämnet i gymnasieskolan, skriver motionärerna. I motion 2005/06:Ub359 (s) skriver motionären att skolan har ett stort ansvar för att utbilda elever i kost och motion. Därvid måste bl.a. hemkunskapsämnet uppvärderas i skolan och hemkunskapslärares roll utvecklas och stärkas. Även motion 2005/06:Ub289 (s) yrkande 1 anför behovet av förbättrad och utökad kost- och konsumentkunskapsundervisning i skolan.

Några motioner tar upp vissa aspekter på **kosten i skolan.**

Kristdemokraterna skriver i motion 2005/06:MJ530 yrkande 3 att Skolverket bör öka sina inspektionsinsatser vad avser skolmaten. Matsedeln bör utgöras av varierade och näringsriktiga rätter som innebär en god balans mellan de olika segmenten i kostcirkeln. Miljöpartiet skriver i motion 2005/06:Ub428 yrkande 15 att elevers önskemål om specialkost skall respekteras utan krav på läkarintyg. Det är, enligt Miljöpartiet, självklart att skolan skall tillgodose och respektera elevernas etiska ställningstagande. Önskemål om vegetarisk eller vegansk kost skall respekteras liksom övriga önskemål om särskild kost. Även i motion 2005/06:Ub413 (mp) yrkande 2 skrivs att rätt till etiskt vald diet, t.ex. vegetarisk eller vegansk mat bör slås fast i lagstiftningen. I motion 2005/06:Ub413 (mp) yrkande 1 anförs att skolmaten bör stå i centrum. Motionärerna skriver att vad som serveras på tallriken lätt kan göras om till praktisk samhällskunskap, biologi, fysik, religionskunskap, geografi och hälsa. Det gäller att ta till vara ett viktigt tillfälle för eleverna att skaffa sig ett globalt och ett helhetsinriktat perspektiv på mat och försörjning. I motion 2005/06:Ub548 (s) anförs att alla elever som så önskar måste ha rätt till en fullvärdig vegetarisk eller vegansk skolmat samt undervisning inom ramen för ämnet hemkunskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att goda matvanor tillsammans med regelbunden fysisk aktivitet är viktiga förutsättningar för att barn och unga skall må bra, växa och utveckla sitt lärande. Skolan kan på olika sätt främja en hälsosam livsstil genom undervisning i de skolämnen som skall behandla området, men också i elevhälsoarbetet och genom den skolmat som serveras. I skolans

uppdrag ingår att lägga grunden för goda matvanor, bl.a. genom att erbjuda näringsriktiga skolmåltider i en bra miljö. I regeringens budgetproposition för 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 16 s. 81) anges att uppdraget till Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet (NCFE) kommer att utökas till att även inriktas mot samspelet mellan god hälsa, fysisk aktivitet, god kosthållning och elevens lärande. Regeringen anger där också sin avsikt att ge Livsmedelsverket i uppdrag att utarbeta nya riktlinjer för maten i förskolan och i skolan. I det inom Utbildnings- och kulturdepartementet utarbetade utkastet till lagrådsremiss med förslag till ny skollag m.m. (U2005/5584/S) föreslås att hälsa blir ett nytt och övergripande mål för utbildningen.

Skolans arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande bl.a. skolans arbetsmiljö, elevskyddsombud från år 1, elevskyddsombudens ställning samt bullernivåer i skolan.

Jämför reservationerna 24 (m, fp, kd, c), 25 (c), 26 (mp), 27 (mp), 28 (fp), 29 (mp), 30 (mp), 31 (v) och 32 (mp) samt särskilda yttrandena 3 (kd), 4 (v) och 5 (kd).

Motionerna

Centerpartiet föreslår i motion 2005/06:Ub426 yrkande 41 att minst lika bra arbetsvillkor måste gälla för barnen i skolan som gäller för vuxnas arbetsplatser. I motionen skrivs att det med tanke på skolplikten som innebär att eleverna måste infinna sig på skolan oavsett hur de uppfattar arbetsmiljön, måste det vara varje kommuns och skolas ansvar och skyldighet att se till så att ingen elev mår dåligt av att vara i skolan. I motion 2005/06:Ub349 (fp) anförs behovet av en handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön i förskolor och skolor.

Moderaterna framför i motion 2005/06:Ub260 yrkande 19 vikten av en god arbetsmiljö i skolan. I motionen framförs att studier av framgångsrika skolor visar att tydliga regler som tillämpas konsekvent är en viktig förutsättning för en god inläringsmiljö. Ett klimat präglat av lugn, ro och trygghet är en förutsättning för att elever skall kunna lära och utvecklas i skolan. I motion 2005/06:So470 yrkande 9 framför Folkpartiet vikten av föräldrars roll i skolan. Ett väl fungerande samarbete med föräldrarna, skriver Folkpartiet, är ett av de mest verksamma medlen för att åstadkomma bra resultat i skolan och för att förebygga problem av skilda slag såsom skolk, mobbning och drogproblem.

Centerpartiet skriver i motion 2005/06:Ub426 yrkande 42 att elever redan i tidig ålder bör ges möjlighet att påverka skolmiljön och vara med i utformningen av denna. I motionen understryks också att arbetsmiljölagen är skriven med utgångspunkt från vuxnas arbetsplatser och därför inte tar upp barns och ungdomars speciella situation i skolan. Miljöpartiet föreslår också stärkt elevinflytande i motion 2005/06:Ub428 yrkande 16. Även denna motion påpekar arbetsmiljölagens kontext, nämligen att lagen är skriven ur ett fackligt perspektiv och därför är svår att anpassa till skolans miljö. I samma motions yrkande 17 skriver Miljöpartiet att rätten för elevskyddsombud att medverka i arbetsmiljöarbetet utvidgas till att gälla från skolår 1. I motionens yrkande 18 kräver Miljöpartiet att elevskyddsombuden skall ha rätt att kalla in yrkesinspektionen. I motion 2005/06:Bo310 (s) skrivs att elevskyddsombudens ställning behöver förstärkas i den nya skollagen.

Flera motioner tar upp särskilda aspekter av elevernas arbetsmiljö. Folkpartiet skriver i motion 2005/06:Ub344 yrkande 74 att den fysiska arbetsmiljön i skolan måste förbättras. Om skolbyggnader får förfalla, riskerar det att bli en symbol för att utbildning och kunskap inte är så betydelsefullt. Nedskräpning och klotter skall därför inte tolereras. Miljöpartiet framför i motion 2005/06:So699 yrkande 26 att det bör utredas hur kommunerna arbetar med de nya riktvärdena för att minska bullret i skola och förskola. I motion 2005/06:Ub428 yrkande 19 skriver Miljöpartiet att länsstyrelserna bör få i uppdrag att inventera hur kommunerna agerar för att leva upp till de nya riktvärdena för att minska bullret i förskolan och skolan och att de nya allmänna råden införlivas. I samma motions yrkande 22 anför Miljöpartiet behovet av att sprida kunskap och information om utomhuspedagogik och om den yttre miljöns betydelse för lärandet. I motionen understryks att den yttre miljön spelar en viktig roll för barnens lärande och utveckling. Vänsterpartiet framför i motion 2005/06:Ub354 yrkande 6 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som kan garantera en arbetsmiljö i skolan fri från pornografi. Till exempel måste det förhindras att datorer i skolor och bibliotek används för att besöka hemsidor med pornografiskt innehåll. Samma krav framförs i motion 2005/06:Ub398 yrkande 6. Miljöpartiet begär i motion 2005/06:So364 yrkande 3 statligt stöd till åtgärder för att minimera elektromagnetiska fält i skolmiljö. Skolorna bör, skriver man, minimera olika sorters strålning från elektriska installationer och apparater som riskerar att hindra elever, föräldrar och lärare från att vistas i skolan. Särskilda statliga medel skall därför kunna användas för att minska problemen för de elöverkänsliga i skolmiljön.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

De övergripande bestämmelserna om arbetsmiljön finns i arbetsmiljölagen (1977:1160). Denna har karaktär av ramlag. Skolan är i arbetsmiljölagens mening en arbetsplats, och arbetsmiljölagen och anslutande författ-

ningar gäller därför arbetstagare i skolan. Den som genomgår utbildning likställs med arbetstagare och omfattas av arbetsmiljölagens bestämmelser utom såvitt gäller reglerna om skyddsombud, skyddskommittéer och åldersgränser. I 6 kap. arbetsmiljölagen finns bestämmelser om den lokala skyddsverksamheten i företag och förvaltningar. Bestämmelserna bygger på principen om samverkan i organiserade former mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetsmiljöfrågor. Bestämmelserna i kapitlet gäller inte för elever förutom reglerna om elevskyddsombud i 17 och 18 §§.

Enligt 6 kap. 17 § skall de som genomgår utbildning av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att genom skyddsombud medverka i skyddsverksamheten på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningens längd. Elevskyddsombuden skall vidare beredas tillfälle att delta i skyddsarbetet i alla väsentliga avseenden, såsom att delta i planeringen av nya eller ändrade lokaler, arbetsmetoder eller arbetsförhållanden i övrigt. Reglerna om organiserad elevmedverkan gäller inte elever i lägre årskurser än årskurs 7 i grundskolan. I förarbetena till arbetsmiljölagen betonas dock att de yngre eleverna i takt med sin mognad bör få möjlighet att delta i skolans miljöarbete i olika former vid sidan av det organiserade miljöarbetet (prop. 1976/77:149).

Enligt 6 kap. 18 § skall huvudmannen för utbildningen se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Barnombudsmannen har föreslagit att elevskyddsombuden skall få en förstärkt roll genom bl.a. förslags- och beslutanderätt i skolans skyddskommitté eller motsvarande. Skollagskommittén ansåg att frågan om att ge elevskyddsombuden en starkare ställning var angelägen. Enligt kommittén borde frågan om elevskyddsombudens ställning prövas inom ramen för regeringens aviserade översyn av arbetsmiljölagen ur ett elevperspektiv i syfte att förtydliga elevernas inflytande över sin miljö.

I det inom Utbildnings- och kulturdepartementet utarbetade utkastet till lagrådsremiss med förslag till ny skollag m.m. (U2005/5584/S) skrivs bl.a. att möjligheterna till inflytande för barn och elever behöver utvecklas och förbättras och åtgärder behöver vidtas för att undanröja hinder för deltagande och inflytande. I förslaget skrivs också att en elev som engagerar sig som elevföreträdare på begäran skall kunna få ett intyg om vad arbetet innehållit och hur det utförts.

I propositionen *Hälsa, lärande och trygghet* (prop. 2001/02:14) behandlades behovet av en översyn av arbetsmiljölagen i syfte att förtydliga elevernas inflytande över sin arbetsmiljö. I juni 2004 tillsattes en utredare för att göra en översyn av vissa delar av arbetsmiljölagen (*Översyn av vissa delar av arbetsmiljölagen*, dir. 2004:91). Utredaren skall bl.a. utreda huruvida tillämpningsområdet för lagen bör utvidgas till barn i förskola och fritidshem samt se över elevrepresentanternas befogenheter och pröva om det är möjligt att stärka bevakningen av elevernas arbetsmiljö. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2006.

För att förbättra elevskyddsombudens möjligheter att delta i skolans arbetsmiljöarbete gav regeringen Skolverket i uppdrag att utfärda föreskrifter om detta. Skolverkets föreskrifter om elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet genom elevskyddsombud gäller från den 1 juli 2004 (SKOLFS 2004:13). Skolverket och Arbetsmiljöverket har hösten 2004 tillsammans presenterat en webbhandbok om hur man kan arbeta med arbetsmiljöfrågor i skolan.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Behov av skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator inom elevhälsan, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr376 yrkande 30, 2005/06:Ub345 yrkande 23, 2005/06:Ub426 yrkande 47, 2005/06:Ub534 yrkande 25 och 2005/06:Ub587 yrkande 31, bifaller delvis motion 2005/06:Ub253 yrkande 1 och avslår motionerna 2005/06:So547 yrkande 8, 2005/06:Ub354 yrkande 10 och 2005/06:Ub451.

Ställningstagande

Skolsköterskor, skolpsykologer, skolkuratorer, skolvårdar och elevassistenter fyller viktiga behov i skolan. Under 1990-talet har många av dessa tjänster dragits in av besparingsskäl i många kommuner. Resultatet har blivit att lärarna fått ta ett större socialt ansvar för eleverna och möta barns och ungdomars uppdämda behov av vuxenkontakt. Kristdemokraterna anser att elevvården är en mycket betydelsefull del av skolans verksamhet. Inte minst i en tid när 5–10 % av alla barn och ungdomar lider av psykiska problem (Barnpsykiatriutredningen). Elevvården har kompetens att ge elever med mer uttalade behov den hjälp och det stöd som de behöver. En satsning på elevvården är därför nödvändigt både för elevernas bästa och för att avlasta överarbetade lärare.

Elevhälsan är också helt avgörande för att upptäcka problem tidigt så att insatser kan sättas in så fort som möjligt, innan situationen förvärras. Elevhälsan måste kompletteras med kuratorer och psykologer med gedigen erfarenhet av socialt arbete med barn och föräldrar.

2. Behov av skolsköterska, skolpsykolog och skolkurator inom elevhälsan, punkt 1 (v)

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub354 yrkande 10, bifaller delvis motion 2005/06:Ub451 och avslår motionerna 2005/06:So547 yrkande 8, 2005/06:Kr376 yrkande 30, 2005/06:Ub253 yrkande 1, 2005/06:Ub345 yrkande 23, 2005/06:Ub426 yrkande 47, 2005/06:Ub534 yrkande 25 och 2005/06:Ub587 yrkande 31.

Ställningstagande

I dagens skolhälsokontroller ingår ett antal fysiska aspekter. Med tanke på den utveckling vi ser med ökad psykisk ohälsa borde dessa kontroller också innehålla sådana aspekter. Men arbetet med den psykiska hälsan är givetvis ständigt närvarande. Gott självförtroende, en positiv självbild och en självklar rätt att inte utsättas för kränkande handlingar är en bra början. Socialstyrelsens Folkhälsorapport 2005 uppger att 2–4 % av eleverna i samtliga åldrar varit utsatta för mobbning minst en gång i veckan. Det kan vi aldrig tolerera. Vi hoppas att den nya diskrimineringslagen inom skolområdet kan bidra med steg i rätt riktning. Trots det behövs i skolan tillgång till personal med mer kunskap än vad som kan förväntas av den enskilde läraren. Skolsköterska, kurator och psykolog måste finnas tillgängliga för eleverna, när de behöver någon att tala med, och för lärarna som kan behöva handledning. Dessa personer kan också vara en självklar länk för ett utökat samarbete mellan skolan och barn- och ungdomspsykiatri. Genom ett sådant samarbete och framför allt genom tidiga insatser skulle en del av problemen kunna lösas på skolnivå och på så sätt minska lidandet för eleven. Regeringen bör återkomma med förslag hur hälsoundersökningarna i skolan kan innehålla både fysiska och psykiska aspekter.

3. Kvalitetsreform av skolhälsovården, punkt 2 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So470 yrkande 8 och 2005/06:Ub344 yrkande 75.

Ställningstagande

Elevernas skydd mot ohälsa, i form av skolsköterska, skolläkare, kurator och psykolog, bör genomgå en kvalitetsreform så att den blir mer professionell och ändamålsenlig. Frånvarokontroll, sjukrapportering och tilldelning av hälsoresurser bör helt eller delvis upphandlas. Detta kan ske genom samarbete med flera skolor.

Den eftersatta skolhälsovården skall rustas upp, inte minst för att kunna möta den ökande psykiska ohälsan bland unga. Detta kan förebygga allvarliga psykiska besvär så att färre skall behöva söka sig till barn- och ungdomspsykiatri.

Det behövs mer resurser till skolhälsovården – framför allt psykologer – men därtill helt nya grepp när det gäller skolhälsovårdens organisation. Skolhälsovård, eller delar av den, bör upphandlas i konkurrens med syftet att kompetensen skall öka och skolan avlastas administration.

4. Skolverkets ansvar för samordning av skolhälsovården, punkt 3 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So556 yrkande 3.

Ställningstagande

Elevhälsan måste kompletteras med kuratorer och psykologer med gedigen erfarenhet av socialt arbete med barn och föräldrar. Folkpartiet anser att det i skollagen bör skrivas in en rätt till psykologhjälp för elever som behöver stöd i sin personliga utveckling. Kuratorer är en bristvara på många skolor trots att åtskilliga barn har en komplicerad social problematik.

Skolverket bör ta större ansvar för samordningen av elevvården i Sverige.

5. Förebyggande hälsoarbete, punkt 5 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So470 yrkande 7 och avslår motion 2005/06:So700 yrkande 2.

Ställningstagande

Skollagen bör innehålla krav på att skolan och förskolan skall arbeta för att förebygga fysisk och psykisk ohälsa. Det är viktigt att komma ihåg att skolans kärnuppgift, att förmedla kunskap och åstadkomma goda studieresultat, utgör den viktigaste faktorn för framtida god hälsa hos eleverna. Men en hälsofrämjande skola står för ett synsätt där skolan inte bara undervisar om det som orsakar ohälsa, utan där det också i samarbete med föräldrarna finns en gemensam strategi för hur undervisning, arbetsmiljö, utomhusmiljö, lokaler och skolmåltider skall skapa en skola där eleverna mår bra.

6. Förebyggande hälsoarbete, punkt 5 – motiveringen (m)

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Ställningstagande

Vi vill i detta sammanhang återge texten i vår reservation 1 till betänkande 2005/06:UbU4 Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Inledning

Om alla skolor i landet använde forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning och kränkande behandling skulle problemen kunna närmast halveras på ett par års tid, visar erfarenheter från bl.a. Norge och Island. Det gemensamma för den svenska regeringens insatser mot mobbning och kränkande behandling är att de saknar forskningsstöd och att effekten av de insatser regeringen gjort aldrig har utvärderats. De åtgärder som verkligen kan ge effekt mot mobbning och kränkande behandling väljer regeringen att inte genomföra.

Den här behandlade propositionen kommer inte att bidra till någon reell reduktion av antalet mobbade, trakasserade och kränkta elever. Propositionen lägger inte fast några kvalitetskrav alls på skolans arbete för att förebygga, upptäcka och stoppa mobbning. Regeringen tillför inte skolan någon ny kunskap och ger heller inte skolan några nya befogenheter.

Den nya åtgärd som föreslås är att skolan skall upprätta en s.k. ”likabehandlingsplan”. Detta innebär inte mycket annat än att det som i dag kallas ”handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling” byter namn. Inga kvalitetskrav ställs på innehållet. Det som skulle kunna åstadkomma en verklig förändring saknas alltså i propositionen.

Skadestånd

Moderaterna driver sedan flera år att elever skall ha bättre möjligheter till skadestånd när skolan underlåter att agera mot mobbning och kränkande behandling, eller bidrar till elevens utsatthet.

Det som hittills varit problemet vid prövning av skadestånd för elever och skolans ansvar är att det saknas tydliga kvalitetskrav på skolans insatser för att förebygga, upptäcka och stoppa mobbning. Det medför att snart sagt varje insats från skolans sida i juridisk mening har ansetts tillräcklig för att skolan skall undvika skadestånd. Avsaknaden av en nationell kvalitetsnorm gör att det i det enskilda fallet inte finns något att relatera skolans insatser till vid en domstolsprövning, vilket allvarligt försvårat elevens möjlighet att få rätt.

Den proposition som här behandlas innebär att bevisbördan läggs på skolan, men varken i den föreslagna lagen eller i utskottstexten anges någon kvalitetsnorm att jämföra skolans arbete mot. Vilka insatser som i juridisk mening skall anses tillräckliga, eller vad ”de åtgärder som skäligen kan krävas” innebär förblir oklart i lagförslaget. Frågan är hur en skola skall kunna visa att den vidtagit ”de åtgärder som skäligen kan krävas” för att hindra mobbning, kränkande behandling och trakasserier mot en enskild elev när varken regeringen eller lagstiftaren har någon uppfattning om vad som bör göras. Regeringen löser alltså inte det juridiska problemet, utan flyttar det bara vidare.

Oklar lag

§ 9–14 Det föreslagna diskrimineringsförbudet riktar sig enbart mot skolans personal, men en elev kan uppleva sig hårt diskriminerad i skolan också av andra elever på grund av alla de diskrimineringsgrunder regeringen anför. Om elev kan visa på ”omständigheter som ger anledning att anta” att han eller hon blivit diskriminerad av vuxna skall skolan bevisa att så inte varit fallet.

§ 7 Huvudmannen skall vidta åtgärder för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Men regeringen och utskottet saknar varje form av besked om vilka åtgärder det bör vara fråga om. Frågan är vad en skola skall göra för att hindra mobbning, trakasserier och kränkande behandling när regering och riksdag inte ens förmår att ange en inriktning.

Inga krav på insatser från skolans sida för att upptäcka trakasserier, mobbning och kränkande behandling ställs i lagtexten, utan lagen bygger på att eleven själv berättar om problem. Skolans ansvar borde vara större än så. Skolan får skyldighet att vid kännedom utreda problem, men vad skolan skall göra för att upptäcka dessa finns det inga besked om i propositionen.

§ 8 Om skolans ledning får kännedom om att en elev anser sig trakasserad eller kränkt skall skolan ”utreda omständigheterna” och vidta ”de åtgärder som skäligen kan krävas”. Vilka åtgärder detta är eller vilka exempel på adekvat agerande som kan anges saknar regering och utskottsmajoritet uppfattning om.

§ 19 Om en elev visar att han eller hon blivit trakasserad eller kränkt av annan elev ”skall huvudmannen för att undgå skadeståndsansvar visa att alla skäligen åtgärder för att förebygga eller förhindra behandlingen hade vidtagits”.

Bevisbördan läggs på skolan, men återigen saknar regering och utskottsmajoritet uppfattning om vad ”alla skäligen åtgärder” är och saknar till och med exempel på vad det kan vara. Därmed kommer domstolar att få avgöra vad som krävs, dvs. skolans arbete förvandlas till ett juridiskt ställningstagande. Eftersom det saknas en nationell kvalitetsnorm och regeringen inte avser att etablera en sådan lär detta bli svårt att fastställa för domstolarna. Redan det uppmärksamade Grumsfallet, som prövades i tre instanser, påvisade problemet med avsaknad av en nationell kvalitetsnorm.

Problem i förslaget

Regeringen lägger inga förslag för att tillföra skolan ny kunskap om hur mobbning, trakasserier och kränkande behandling kan förebyggas, upptäckas och hindras, detta trots att forskningen visar att det inte räcker med välvilja för att nå resultat och att utvärderingar av lärarutbildningen och skolan visar på påfallande kunskapsbrister om hur problemen bäst skall mötas.

Inga nya befogenheter tillförs heller skolan. I stället hänvisar utskottsmajoriteten till de kollapsade och avbrutna skollagsförhandlingarna. ”Tydligare regler för rektorers ansvar och befogenheter behandlas inom ramen för det skollagsarbete som pågår inom Utbildningsdepartementet”, skriver utskottet.

Genom att propositionen inte klargör några kvalitativa krav på skolornas arbete mot mobbning och kränkningar, och genom att den föreslagna lagen fastställs innan nya befogenheter tillförs skolan, riskeras en obalans mellan ansvar och befogenhet för skolmiljön.

Regeringen anser med instämmande av utskottet att ”det i allmänhet bör vara lämpligt att kontakta föräldrarna till den omyndige elev som kränker, men några bestämda regler kan inte ges i detta avseende”. Det kan det visst. Föräldrar skall informeras när barn kränker andra.

Regeringen saknar liksom utskottet uppfattning om vilka kvalitativa krav som bör ställas på åtgärdsprogram eller likabehandlingsplaner. Utskottet avvisar krav på forskningsstöd för skolans agerande, trots att de forskningsbaserade åtgärdsprogrammen är de enda som bevisligen har effekt

och att hemmagjorda åtgärdsprogram till och med kan öka problemen på en skola. I stället menar utskottet det viktiga vara att ”skolan tillsammans med eleverna utarbetar planen för likabehandling...”.

Utskottet menar att mobbning kommer att omfattas av lagen, men det saknas i lagen en definition av vad mobbning är. Det finns en fara i att försöka göra allt till diskriminering eller kränkande behandling eftersom en betydande del av mobbningen är brottslig enligt brottsbalken.

Diskriminering

Alla människor skall behandlas lika och ges skydd mot diskriminering, oavsett grund. Det finns inget hållbart motiv för att dela upp diskriminering i olika kategorier och ha en splittrad lagstiftning. Diskriminering i alla former är förkastlig och utgör samma typ av brottslig handling, oavsett av vilket slag den är.

Med anledning av behovet av en mer effektiv diskrimineringslagstiftning tillsattes Diskrimineringskommittén. Trots att kommittén skall redovisa sina slutsatser om en enhetlig diskrimineringslagstiftning senast i januari 2006 valde regeringen att lägga fram ett förslag om en ny speciallag mot diskriminering. Samtidigt anger regeringen i propositionen att den föreslagna lagens varaktighet kan bli kortvarig, med anledning av kommitténs arbete med en enhetlig lagstiftning.

Moderaterna vill se en enhetlig, sammanhängande och tydlig lag mot diskriminering, så snart det är praktiskt möjligt. Vi bedömer att det är ett mer ändamålsenligt sätt att motverka diskriminering än att splittra upp fallen som specialfall i en mängd olika lagar. En samlad diskrimineringslagstiftning sänder också en tydlig signal från samhällets sida att allt slags diskriminering är oacceptabel. På sikt bör skydd mot diskriminering införas i grundlagen.

I dagsläget finns flera ombudsmän mot diskriminering, som delar på tillsynsansvaret. Moderaterna bedömer att ett mer effektivt skydd mot diskriminering uppnås om dessa slås samman till en och samma myndighet. Myndighetens uppdrag skall vara att utöva tillsyn över diskriminering. Det vore därför fel att skapa ytterligare en ombudsmannafunktion, i stället för att låta en ombudsman ansvara för alla frågor kring diskriminering.

Moderaternas alternativ

Moderaterna har lagt fram ett system för att kvalitetssäkra skolors arbete mot mobbning, trakasserier och kränkningar. Kunskap om hur effektivt arbete bedrivs finns i de forskningsbaserade åtgärdsprogram som utvecklats och tillämpas i flera andra länder. De har dokumenterat starkt positiva effekter mot mobbning och kränkningar. Dessa kunskaper tillämpas dock inte i någon större utsträckning i svenska skolor.

Moderaterna vill ge Skolverket i uppdrag att låta vetenskapligt utvärdera program mot mobbning och kränkningar, för att kvalitetssäkra dessa. Det skall åtföljas av krav på att alla skolor arbetar med forskningsbaserade och kvalitetssäkrade åtgärdsprogram. Gör skolan inte det, eller underlåter skolan att följa valt åtgärdsprogram, skall det vara en grund för skadestånd om en elev far illa.

Genom dessa åtgärder tydliggörs att skolan har ett ansvar. Det fastslår också tydligt vilket ansvar skolan har. Därmed skapas den nationella kvalitetsnorm för skolors arbete mot mobbning och kränkningar som nu saknas, såväl i dagsläget som i det förslag som presenteras i propositionen.

Systemet bygger – liksom i Norge och Island – på en centralt genomförd utbildningsattsning, där landets alla skolor erbjuds utbildning i hur de forskningsbaserade programmen fungerar.

Avslag på propositionen

För att minska förekomsten av diskriminering, mobbning och kränkningar i Sveriges skolor krävs att forskning om effektiva åtgärdsprogram tillämpas och att kunskap sprids till skolorna. Det behövs fördjupad insikt i vad som ligger bakom mobbning, kränkningar och våld och om hur destruktiva klimat kan brytas. För att åstadkomma detta krävs utbildningsattsningar. Det krävs också att kvalitetskrav på skolors arbete mot mobbning och kränkande beteende införs samt att detta åtföljs av fler verktyg och tydliga befogenheter till skolan. För att effektivt motverka all form av diskriminering krävs att dagens splittrade lagstiftning ersätts av en samlad, tydlig lag mot diskriminering. Inget av detta föreslås dock i propositionen.

Propositionen kommer inte att åstadkomma verklig effekt på förekomsten av diskriminering och kränkande beteende i skolan. Förslaget kommer inte att leda till att färre barn och ungdomar blir utsatta för diskriminering, mobbning och kränkningar i skolan. Mobbningens allvar och uttrycksformer kommer knappast heller att påverkas. Tvärtom finns stor risk att regeringen låter sig nöja med denna lag och underlåter att genomföra de insatser som kan åstadkomma en verklig skillnad.

I propositionen görs heller ingen analys av vilka konsekvenser det får att den föreslagna lagen införs innan den nya skollagen kommer. Regeringen inväntar heller inte Diskrimineringskommitténs förslag, varför varaktigheten kan ifrågasättas.

Med anledning av ovanstående avslår moderaterna regeringens förslag till en ny speciallag mot diskriminering.

7. Skolans självmordspreventiva arbete, punkt 6 (m, kd, c)
av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m),
Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub262 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det finns många åtgärder som skulle behöva göras för att undvika tragedier. En är att våra skolor bör se över sin beredskap för att förebygga och förhindra självmordsförsök och självmord.

Mycket talar för att det är det systematiska, uthålliga och på förhand genomtänkta arbetet som ger resultat. En hög och jämn kvalitet i arbetet mot självmord förutsätter också löpande utvärderingar av hur insatserna lyckas.

Engagemang är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för ett fungerande arbete mot självmord och självmordsförsök. Det räcker inte att vilja väl! Ett effektivt arbete kräver stort mått av kunskap.

Skolor och andra som arbetar nära barn och ungdomar borde arbeta med forskningsbaserade, systematiska preventionsprogram. Trots att Sverige, internationellt sett, har många självmord bland barn och unga, görs ganska litet för att förebygga självmord.

I åldersgruppen 13–25 år är självmord den vanligaste eller näst vanligaste dödsorsaken i Sverige. Det är den vanligaste dödsorsaken för unga män. År 2001 begick 110 unga människor i åldern 15–24 år självmord i vårt land.

Trots den stora förekomsten av självmord i skolåldern, lyser insatserna med sin frånvaro. En undersökning visar att över 60 % av skolorna saknar en skriftlig plan över hur man förebygger självmord och självmordsförsök.

Bara 40 % har en plan för hur lärare och personal bör agera om ett självmord inträffar på skolan. Men mest tragiskt är att hälften av alla tillfrågade rektorer inte var intresserade av att införa ett självmordsförebyggande program.

8. Ätstörningar, punkt 7 (m, c)

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So314 yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen bör i samarbete med skola och idrottsrörelse tillse att skolsköterskor, gymnastiklärare och idrottsledare ges möjlighet till adekvat utbildning kring ätstörningar, så att dessa kan upptäckas och bemötas i tid.

9. Samlad olycksstatistik under skoltiden, punkt 8 (v)

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub354 yrkande 7.

Ställningstagande

Det finns behov att få fram en samlad statistik över barn och ungas olycksfall under skoltid. Sådana kartläggningar och statistiska resultat borde enkelt kunna inkluderas i skolornas kvalitetsredovisningar. De skulle därigenom kunna fungera som underlag för ett utvecklingsarbete kring elevernas hälsa och arbetsmiljö. Skolverket bör få i uppdrag att ta fram denna statistik.

10. Uppdrag till Skolverket, punkt 9 (v)

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub354 yrkande 8.

Ställningstagande

Forskning talar ett entydigt språk om att hälsa är beroende av faktorer som klass, kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder etc. Det betyder att när vi ställer frågor om hälsa måste det göras i relation till olika barns och elevers behov och situation. Det räcker inte med att fråga om exempelvis den fysiska miljön är bra för barnen eller eleverna. Man måste fråga: Är den bra för flickor, för pojkar; är den bra för dem från hem med hög respektive låg socioekonomisk status, för dem med heterosexuell läggning, med homosexuell etc. Här kan Skolverket få i uppdrag att stödja skolorna genom att utarbeta kriterier eller liknande som stöd för skolornas kvalitetsarbete.

11. ANT-undervisning, punkt 10 (kd, c)

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So704 yrkandena 2 och 6, 2005/06:Ub305 yrkande 2 och 2005/06:Ub587 yrkande 45 och avslår motionerna 2005/06:So644 yrkande 2 och 2005/06:Ub247.

Ställningstagande

ANT-problematiken och bristen på bra ANT-undervisning på landets skolor är alarmerande. Det brådskar med inte enbart bättre utbildning av lärare och annan personal utan också med akuta insatser. Snabbt framtagande av handlingsplaner och verkställande av dem krävs.

Tillgången på droger och alkohol har ökat och inställningen till framför allt narkotika har förändrats. Samhället har intagit en mer drogliberal hållning, vilket naturligtvis även påverkar ungdomar. Utvecklingen är mycket oroande, och vi anser att skolorna måste ta ett större ansvar och förbättra sin ANT-undervisning. Skolan måste ta sig tid att föra samtal och diskussioner med eleverna om droger och deras effekter för den enskilde och för samhället.

Det är självklart bättre att förebygga än att bota ett missbruk. Men det skall finnas beredskap att hjälpa ungdomar som hamnar i drogmissbruk. Det gäller att arbeta på både kort och lång sikt. Preventionen skall bedrivas i skolor och andra sammanhang där ungdomar vistas. Kristdemokraterna anser att ANT-undervisningen bör påbörjas redan från läsåret fyra och sedan kontinuerligt finnas med i undervisningen fram till nionde klass.

ANT-undervisningen bör utgå från verkligheten genom att anlita föreläsare som t.ex. arbetar med dessa frågor till vardags eller som har levtt i missbruk. Polisen, f.d. missbrukare, frivilligorganisationer m.fl. är de som är bäst lämpade att informera om missbruksrelaterade frågor på ett realistiskt och verklighetsanknutet sätt.

12. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (m, fp, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub261 yrkande 8 och avslår motionerna 2005/06:L341 yrkandena 10 och 14, 2005/06:L342 yrkande 18, 2005/06:So556 yrkande 15, 2005/06:Kr412 yrkande 11, 2005/06:Ub386 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Ub472 och 2005/06:Ub587 yrkande 44.

Ställningstagande

Skolpersonal står för en viktig del av skolungdomars vuxenkontakt och formar deras arbetsmiljö. Det kan inte accepteras att skolpersonal – lärare, skolsköterskor, kuratorer, syokonsulenter m.fl. – uppträder diskriminerande eller fördomsfullt i sin yrkesutövning och i bemötandet av eleverna. Sex- och samlevnadsundervisningen är viktig för att ge unga människor kunskaper och möjligheter att reflektera över relations- och samlevnadsfrågor och den egna identiteten. Det finns dock tydliga indikationer på att homo- och bisexuella samt transpersoner inte behandlas på ett tillfredsställande sätt i alla skolor.

13. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (kd)

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So556 yrkande 15 och 2005/06:Kr412 yrkande 11 och avslår motionerna 2005/06:L341 yrkandena 10 och 14, 2005/06:L342 yrkande 18, 2005/06:Ub261 yrkande 8, 2005/06:Ub386 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Ub472 och 2005/06:Ub587 yrkande 44.

Ställningstagande

Barn och ungdomar möter en alltmer sexualiserad värld. Kristdemokraterna delar Barnombudsmannens intentioner att sex- och samlevnadsundervisningen bör bli mer inriktad på relationer och hur man vårdar och hanterar en relation. Vi menar dock att sexualundervisning också behövs på skolorna inte minst med tanke på att tonåringars verklighetsbild i hög grad hämtas från pornografi och sexspalter.

14. Sex- och samlevnadsundervisning, punkt 12 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L342 yrkande 18 och avslår motionerna 2005/06:L341 yrkandena 10 och 14, 2005/06:So556 yrkande 15, 2005/06:Kr412 yrkande 11, 2005/06:Ub261 yrkande 8, 2005/06:Ub386 yrkandena 2 och 3, 2005/06:Ub472 och 2005/06:Ub587 yrkande 44.

Ställningstagande

Det görs i dag regelbundna och återkommande studier om sex- och samlevnadsundervisningen. Dock är det oklart i vilken mån dessa översyner leder till några märkbara förändringar. Miljöpartiet vill därför ytterligare trycka på att översynen dels fortsätter, dels att man av de kartläggningar som görs tar initiativ till de åtgärder som därmed kan bli nödvändiga.

15. Antalet undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa, punkt 13 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub344 yrkande 10 och avslår motionerna 2005/06:Ub205, 2005/06:Ub231, 2005/06:Ub232 och 2005/06:Ub452.

Ställningstagande

Organiserad idrottsundervisning skall garanteras eleverna minst tre gånger per vecka. Ämnet idrott och hälsa bör fokusera på fysisk träning och inte förvandlas till ett för teoretiskt ämne.

16. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (m)

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr281 yrkande 3 och 2005/06:Ub246, bifaller delvis motion 2005/06:Ub587 yrkande 13 och avslår motionerna 2005/06:Kr373 yrkande 11, 2005/06:Kr375 yrkande 4, 2005/06:Kr380 yrkande 2, 2005/06:Ub344 yrkande 9, 2005/06:Ub410 och 2005/06:MJ351 yrkande 12.

Ställningstagande

Ämnet idrott och hälsa fokuserar i dag alltför mycket på prestation och tävling. De elever som redan idrottar utanför skolan premieras alltför ensidigt. De som har lätt för sig, är vältränade och motiverade utvecklas mer, men de som av olika skäl sällan motionerar tappar lusten för att delta.

Syftet med idrottsundervisning i skolan måste vara att ge ungdomarna tillfälle till nödvändig fysisk aktivitet och möjligheter att pröva på ett brett spektrum av olika idrotter för att ge impulser till fortsatt eget idrottande. Det är framför allt viktigt att de elever som inte idrottar på fritid får fysisk aktivitet och idrott i skolan. Det ger dem goda vanor och ökar deras möjlighet att leva ett sunt liv.

17. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (kd, c)

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr373 yrkande 11 och 2005/06:Ub587 yrkande 13, bifaller delvis motion 2005/06:

Kr281 yrkande 3 och avslår motionerna 2005/06:Kr375 yrkande 4, 2005/06:Kr380 yrkande 2, 2005/06:Ub246, 2005/06:Ub344 yrkande 9, 2005/06:Ub410 och 2005/06:MJ351 yrkande 12.

Ställningstagande

Idrottens positiva betydelse inte bara för fysiskt välbefinnande utan även för teoretisk inläring finns klart påvisad i forskningen. Vi är därför mycket positiva till grundskoleförordningens krav på att alla elever skall ha möjlighet till fysisk aktivitet minst 30 minuter varje dag. Det anser vi är viktigt såväl för elevernas välbefinnande och fysiska hälsa som för den teoretiska inläringen.

Skolidrotten har stor betydelse för arbetet för att förbättra barns hälsa. Vi ser därför mycket positivt på de försök som görs i vissa kommuner med ökning av antalet idrottstimmar i skolan. I dag är antalet timmar för idrott i den svenska skolan näst lägst i Europa. Ett ökat samarbete mellan idrottsrörelsen och skolan skulle kunna ge ny energi till skolidrotten och ge idrottsrörelsen möjligheten att nå nya grupper barn och ungdomar. Vikten av fysisk aktivitet och rörelse måste genomsyra skolans hela verksamhet. Den fysiska aktiviteten får inte enbart förekomma under idrottslektionerna utan även inom andra ämnen framför allt bör elevens enskilda val användas för att erbjuda eleverna möjlighet till rörelse. Dessutom bör eleverna stimuleras att använda raster och håltimmar till olika former av fysisk aktivitet.

18. Vikten av idrott och hälsa i skolan, punkt 14 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub410 och 2005/06:MJ351 yrkande 12 och avslår motionerna 2005/06:Kr281 yrkande 3, 2005/06:Kr373 yrkande 11, 2005/06:Kr375 yrkande 4, 2005/06:Kr380 yrkande 2, 2005/06:Ub246, 2005/06:Ub344 yrkande 9 och 2005/06:Ub587 yrkande 13.

Ställningstagande

Den svenska skolan har näst efter Irland minst schemalagd idrott i hela EU, trots all den kunskap som finns om att elever klarar skolan bättre om de stimuleras till fysisk aktivitet. Det måste skapas tid och plats i skolan för alla elever att varje dag kunna ha ett pass med rörelse.

19. Information till föräldrar om kost och motion, punkt 15 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So470 yrkande 10 och avslår motion 2005/06:Ub491 yrkande 2.

Ställningstagande

En flerårig kampanj med målsättningen att nå alla Sveriges föräldrar med information och utbildning om vikten av fysisk aktivitet – genom föräldramöten, med en särskild hemsida och i samarbete med föreningar och organisationer av strategisk betydelse – bör etableras och ges statligt stöd.

20. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (kd, c)

av Inger Davidson (kd) och Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ530 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:So366 yrkande 1, 2005/06:So554 yrkande 4, 2005/06:Ub289 yrkande 3 och 2005/06:Ub488.

Ställningstagande

Livsmedelsverkets rapport 13/2004 om mat och hälsa i skolan, visar att sambandet mat–hälsa inte betonas tillräckligt i skolans undervisning. Undersökningen visar att utbildningen i mat och hälsa är bristfällig eller saknas på landets lärarutbildningar. Detta medför att undervisningen eleverna får också blir bristfällig. Det är mycket viktigt att skolan är ett konsekvent föredöme. Om undervisningen talar om hälsosamma matvanor samtidigt som skolan installerar läskautomater eller på annat sätt exponerar onyttiga produkter så får eleverna dubbla signaler. Sambandet mat–hälsa behöver betonas på ett tydligare sätt i den svenska grundskolan.

21. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (v, mp)

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So554 yrkande 4 och avslår motionerna 2005/06:So366 yrkande 1, 2005/06:Ub289 yrkande 3, 2005/06:Ub488 och 2005/06:MJ530 yrkande 2.

Ställningstagande

Fler och fler barn drabbas av övervikt som i sin tur kan leda till fortsatt ohälsa, bl.a. diabetes. En förändrad matkultur i kombination med allt mindre fysisk aktivitet är några av förklaringarna. Det är därför angeläget att barn och unga ges möjlighet att i skolan och på fritiden få tillfälle till regelbunden fysisk aktivitet. En rad åtgärder behöver vidtas inom ett flertal områden, och dessa behöver samverka med målet att alla som kan och vill ges möjlighet till aktivitet. Det är särskilt viktigt att föreningar och idrottsklubbar tar sitt ansvar för breddidrott för att inte stöta bort barn och unga genom alltför ensidiga elitsatsningar. Vi menar att skolan har en viktig roll att spela genom att stimulansåtgärder tas fram för att ge möjligheter till skolor som så önskar att bli en s.k. hälsofrämjande skola.

22. Hem- och konsumentkunskapens roll för främjande av god hälsa, punkt 17 (v)

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub326 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:Ub289 yrkande 1 och 2005/06:Ub359.

Ställningstagande

Ungas hälsa diskuteras ur olika aspekter. Barn och unga med övervikt och fetma ökar i antal i klassbundna mönster. Barn i mindre välbärgade områden har både sämre matvanor och motionsvanor, vilket märks i bl.a. överviktsproblem. Bland de unga ser vi ett ökat antal som mår psykiskt dåligt. Hem- och konsumentkunskap kan här bidra med grundläggande kunskaper som kan ge en viss säkerhet och trygghet. Omfånget och betydelsen av dessa frågor gör att vi överväger om det inte är dags att tänka över

både timantalet för ämnet i grundskolan och behovet av ämnet i gymnasieskolan. Därför bör regeringen återkomma med förslag om hur hem- och konsumentkunskapens ställning kan stärkas med avseende på vad här har anförts om hälsa.

23. Kosten i skolan, punkt 18 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ub413 yrkande 2 och 2005/06:Ub428 yrkande 15 och avslår motionerna 2005/06:Ub413 yrkande 1, 2005/06:Ub548 och 2005/06:MJ530 yrkande 3.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att skolan skall tillgodose alla elevers behov, det skall vara självklart att elevernas etiska ställningstaganden respekteras, ett etiskt förhållningssätt borde snarast uppmuntras. Önskemål om mat som är vegetarisk eller veganisk skall accepteras utan krav på läkarintyg. Detta gäller naturligtvis även de elever som på grund av religiös övertygelse behöver särskild kost. Detta innebär att man måste se över kompetensen i skolköken.

Rätten att få serveras fullvärdig vegetarisk eller vegansk kost borde vara en självklarhet i dag, men är tyvärr fortfarande ett tvisteämne på skolor där ledningen inte känner till frågeställningen eller inte vill bejaka en medveten livsstil. Det är viktigt att skolan möter dessa ungdomar med största möjliga respekt och att rätten till sådan skolmat slås fast i lagstiftningen. Det bör enligt min mening betraktas som en diskriminering om de skolelever som valt bort animalierna inte garanteras samma kvalitativa skolmat som övriga elever.

24. Vikten av god inlärningsmiljö i skolan, punkt 19 (m, fp, kd, c)

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So470 yrkande 9, 2005/06:Ub260 yrkande 19, 2005/06:Ub349 och 2005/06:Ub426 yrkande 41.

Ställningstagande

Skolan är en av landets största arbetsplatser med tanke på hur många elever och lärare som varje dag finns där. Det är viktigt att både den sociala och den fysiska miljön anpassas efter elevernas behov då miljön måste ge lust till lärande. Med tanke på att Sverige har skolplikt, vilket innebär att eleverna måste infinna sig i skolan oavsett hur de uppfattar miljön, är det varje kommuns och skolas ansvar och skyldighet att se till att elevernas arbetsplats och studiemiljö är bra och att ingen elev mår dåligt av att vara i skolan.

Så mycket som var fjärde femtonåring upplever oväsen och oordning under lektionerna, vilket är helt oacceptabelt. En lugn och harmonisk miljö i skolan och i klassrummet är en förutsättning för lärande. Elever med svårigheter i lärandet drabbas hårdast om arbetsmiljön är kaotisk. Arbetsmiljön i skolan måste stärkas. Minst lika bra arbetsvillkor skall gälla för våra barn som vi kräver på vuxnas arbetsplatser. Sverige har skrivit under barnkonventionen. Detta innebär bl.a. att vi som land förpliktar oss att sätta barnen i främsta rummet.

Vid studier av framgångsrika skolor kan man se att tydliga regler som tillämpas konsekvent är en viktig förutsättning för en god inlärningsmiljö. Rektorn och skolans personal har ett viktigt uppdrag i att skapa en positiv kultur på skolan, en anda av god gemenskap och respekt för varandra. Beröm och uppmuntran är självklara inslag i det arbetet. Ett klimat präglad av lugn, ro och trygghet är en förutsättning för att elever skall kunna lära och utvecklas i skolan.

Såväl kommunala skolor som friskolor bör stimuleras till att samarbeta aktivt med hemmen. Forskning visar att ett aktivt och väl fungerande samarbete med föräldrarna är ett av de mest verksamma medlen för att åstadkomma bra resultat i skolan och för att förebygga problem av skilda slag, såsom skolk, mobbning och drogproblem.

25. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (c)

av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub426 yrkande 42 och avslår motion 2005/06:Ub428 yrkande 16.

Ställningstagande

Som arbetsplats lyder skolan i dag under arbetsmiljölagen men alla delar tillämpas inte ur elevernas perspektiv. Arbetsmiljölagstiftningen är skriven med utgångspunkt från vuxnas arbetsplatser och tar egentligen inte upp barns och ungdomars speciella situation i skolan. Centerpartiet anser att elever redan i tidig ålder bör ges möjlighet att påverka skolmiljön och vara med i utformningen av densamma.

26. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub428 yrkande 16 och avslår motion 2005/06:Ub426 yrkande 42.

Ställningstagande

Arbetsmiljölagen är skriven ur ett fackligt perspektiv och är därför inte anpassad till skolans miljö med demokratiska sammanslutningar som till exempel elevråd. En översyn av arbetsmiljölagen är nödvändig så att den även omfattar ett elevperspektiv. Regeringen har i juni 2004 tillsatt en särskild utredare med uppdrag att bl.a. se över hur arbetsmiljölagen kan utvidgas till att omfatta även barn i förskola och fritidshem samt se över elevrepresentanternas befogenheter. Miljöpartiet vill understryka vikten av att utredningen kommer till resultat som stärker eleverna och deras inflytande över sin arbetsmiljö.

27. Elevskyddsombud, punkt 21 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub428 yrkandena 17 och 18 samt avslår motion 2005/06:Bo310.

Ställningstagande

Arbetsmiljölagen ålägger huvudmannen att se till att elevskyddsombud skall ges möjlighet att medverka i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Denna möjlighet är dock begränsad till elever från årskurs sju och uppåt. Miljöpartiet anser att denna rätt skall införas även för årskurserna 1–6.

Miljöpartiet anser att elevskyddsombuden skall ha rätt att kalla in yrkesinspektionen.

28. Skolans arbetsmiljö, punkt 22 (fp)

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub344 yrkande 74.

Ställningstagande

Om skolbyggnader får förfalla, riskerar det att bli en symbol för att utbildning och kunskap inte är så betydelsefullt. Nedskräpning och klotter får inte tolereras. Den fysiska arbetsmiljön måste förbättras.

29. Buller, punkt 23 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:So699 yrkande 26 och 2005/06:Ub428 yrkande 19.

Ställningstagande

Dagens ljudmatta, som dygnet runt finns omkring oss, bör ses både i ett folkhälsoperspektiv och i ett barnperspektiv. Vi ser det, i ett första steg, som mycket viktigt att kommunerna ser över bullernivån inom förskolan och fritidshemmen och gör de förbättringar som krävs. En utredning bör se över hur omfattande problemet är för dagens barn och unga och därefter komma med förslag till övergripande åtgärder på området.

Arbetsmiljön i skolorna präglas alltför ofta av buller. Buller försämrar inlärning och har hälsomässiga konsekvenser i form av höjt blodtryck. Enligt Barnombudsmannen upplever var tredje 10-åring att ljudnivån i klassen är för hög. Länsstyrelserna bör få i uppdrag att inventera hur kommunerna agerar för att leva upp till de nya riktvärdena för att minska bullret i förskolan och skolan och att de nya allmänna råden införlivas.

30. Skolans yttre miljö, punkt 24 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub428 yrkande 22.

Ställningstagande

Den yttre miljön spelar en viktig roll för barns lärande och utveckling. Miljön skall vara estetisk, trevlig och inbjudande så att den inspirerar till nyfikenhet och upptäcktslust, liksom till lek och rörelse. Så kallade pedagogiska utemiljöer kan vid genomtänkt planering användas i alla olika ämnen och ge lust och variation åt undervisningen. Det är viktigt att idéer och kunskap om utomhuspedagogik sprids till alla skolor och lärare. Genom att använda skolornas utemiljöer lär sig eleverna vara rädda om naturen och få insikt i ekologin samtidigt som det leder till mer rörelse under skoldagen och ger en trygghet i närmiljön.

31. Arbetsmiljö fri från pornografi, punkt 25 (v)

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ub354 yrkande 6 och avslår motion 2005/06:Ub398 yrkande 6.

Ställningstagande

Vänsterpartiet kräver, både för pojkarnas och flickornas skull, att eleverna skall garanteras en arbetsmiljö fri från pornografi. Man måste finna vägar att förhindra att t.ex. datorer i skolor och bibliotek används till att besöka hemsidor med pornografiskt innehåll. Regeringen bör återkomma med förslag hur skolmiljön kan göras fri från pornografi.

32. Elektromagnetiska fält, punkt 26 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So364 yrkande 3.

Ställningstagande

Skolor bör minimera olika sorters strålning från elektriska installationer och apparater som riskerar att hindra elever, föräldrar och lärare att vistas i skolan. Särskilda statliga medel skall kunna användas för att minska problemen för de elöverkänsliga i skolmiljön.

Särskilda yttranden

1. ANT-undervisning, punkt 10 (m)

Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m) anför:

Moderaterna betraktar användandet av tillgänglig forskning och beprövad erfarenhet som ett grundläggande kvalitetskrav på skolans arbete. Vi ser det som positivt att utskottsmajoriteten tydligt anger att kunskapsbaserade metoder för att förstärka det förebyggande arbetet i skolan behövs. Det är också bra att majoriteten anger att kunskapsspridning till skolor om kunskapsbaserade metoder behövs för att stärka det förebyggande arbetet.

Däremot är det minst sagt beklagligt för landets skolor att utskottsmajoriteten bara verkar ha dessa insikter i teorin, och inte i praktiken. Skolorna måste ges verktyg och kunskap för att åstadkomma en lugn och trygg skolmiljö. Till att börja med måste det tydligt framgå i skollagen vilka befogenheter rektorer och lärare har för att åstadkomma detta. Kraven på skolornas förebyggande arbete behöver också höjas. Moderaterna har vid många tillfällen fört fram att krav bör införas på att alla skolor använder forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning och annan kränkande behandling. Vi har också föreslagit att detta behöver kombineras med en statlig utbildningssatsning efter principen att utbilda utbildare, för att till landets alla skolor sprida kunskap om forskningsbaserade åtgärdsprogram. Sådana åtgärdsprogram har i utvärderingar, när de tillämpats i andra länder, visat sig mycket effektiva inte bara i att minska problemen med mobbning utan också i att åstadkomma en lugn och trygg skolmiljö. Forskning pekar på att en lugn och trygg skolmiljö utgör viktiga förebyggande insatser mot skolmisslyckande, missbruk och annan riskutveckling hos eleverna.

2. Skolans ansvar för en hälsosam livsstil, punkt 16 (m, fp, kd, c)

Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidsson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Sofia Larsen (c) och Peter Danielsson (m) anför:

Regeringen har inget förslag till ny skollag. I den lagrådsremiss utskottet refererar står ”Regeringen har ännu ej tagit ställning till innehållet”. Därmed är utkastets status oklar.

3. Stärkt elevinflytande, punkt 20 (kd)

Inger Davidson (kd) anför:

Elever har lagfäst rätt till inflytande över hur deras utbildning utformas. Inflytandets omfattning och utformning skall anpassas efter elevernas ålder och mognad och utformningen av elevinflytandet skall bestämmas lokalt. Dessvärre visar undersökningar att elever upplever att deras inflytande avtar med stigande ålder, trots att det borde vara tvärtom. Att ge eleverna inflytande och ansvar är det bästa sättet att utveckla deras känsla för demokratiska beslutsformer och förmåga till ansvarstagande.

Elevrådsarbete och liknande skall kunna ske på skoltid och uppmuntras av de vuxna i skolan. Frånvaro på grund av elevrådsarbete skall ses som en merit, inte som en belastning. Eleverna måste känna att deras medinflytande är reellt och därmed meningsfullt. Inflytandet bör gälla såväl organisation som undervisning. Kristdemokraterna vill t.ex. uppmuntra skolor att låta äldre elever medverka vid tjänstetillsättningar.

En lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Skollagen stadgar endast att elevinflytande skall finnas, inte i vilken omfattning eller på vilket sätt. Det är därför nödvändigt att skollagen blir mer konkret. Goda förslag finns i det nya förslaget till skollag som presenterades av Skollagsutredningen våren 2003.

4. Elevskyddsombud, punkt 21 (v)

Lennart Gustavsson (v) anför:

Västerpartiet vill utveckla en verklig skoldemokrati med delaktighet och inflytande för alla elever. Elevinflytandet kan exempelvis stärkas genom inrättandet av institutioner med representanter för eleverna. Även klassrumsdemokratin och den enskilde elevens inflytande över det egna lärandet måste utvecklas. För att ge förutsättningar för detta skall elever ha rätt att frånvara från undervisning för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, arbete med skoltidning eller liknande. Dessutom skall det framgå av en elevs slutbetyg om denna har varit engagerad i arbete av detta slag. Eleverna skall ha tolkningsföreträde om vad som är elevinflytande.

5. Skolans arbetsmiljö, punkt 22 (kd)

Inger Davidson (kd) anför:

Skolan är Sveriges största arbetsplats. En god fysisk miljö borde därför vara en självklarhet. Eleverna omfattas dessutom liksom övrig personal på skolan av arbetsmiljölagen och har därigenom rätt att kräva en god arbetsmiljö. En snygg välskött skolmiljö har även stor pedagogisk betydelse. En välskött skolmiljö signalerar att verksamheten är viktig och prioriterad, vilket gör att eleverna känner att deras verksamhet är meningsfull och att de tar ett större ansvar, detta till skillnad från en nedsliten och ostädad miljö som i stället inbjuder till ökad skadegörelse och oordning.

Enligt Barnombudsmannen lyfter eleverna själva ofta fram toaletterna som ett av de största problemen i skolan. Eleverna tvingas acceptera att toaletterna inte fungerar eller inte städas tillräckligt ofta, något som aldrig skulle accepteras på en arbetsplats för vuxna. Det kan inte accepteras.

Staten måste ta ett ökat ansvar för arbetsmiljön i skolorna. Boverket bör få i uppdrag att göra en översyn av den fysiska skolmiljön i landets skolor. När översynen är gjord bör det leda till införande av ett statligt stimulansbidrag för att uppmuntra kommuner och andra skolhuvudmän att göra de åtgärder som krävs. Alla elever och lärare har rätt till en skolmiljö som de kan vara stolta över.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju332 av Torkild Strandberg m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolorna skall ha en väl utvecklad alkohol- och narkotikapolicy som skall kunna innefatta drogtester.

2005/06:L341 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen med avseende på HBT-frågor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan skall vara en miljö som ger goda förutsättningar för alla elevers personliga utveckling, de krav det ställer på personalens medvetenhet och kompetens, på samlevnadsundervisningens kvalitet och på läromedlens innehåll vad avser sexuell läggning och könsidentitet.

2005/06:L342 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av skolans sex- och samlevnadsundervisning.

2005/06:So314 av Sten Tolgfors (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i samarbete med skola och idrottsrörelse måste tillse att skolsköterskor, gymnastiklärare och idrottsledare ges möjlighet till adekvat utbildning kring ätstörningar.

2005/06:So364 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om statligt stöd till åtgärder för att minimera elektromagnetiska fält i skolmiljö.

2005/06:So366 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av dietister som arbetar gentemot skolan samt utbildar personal i kostrelaterade frågor.

2005/06:So470 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skollagen bör innehålla krav på att skolan och förskolan skall arbeta för att förebygga fysisk och psykisk ohälsa.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka skolhälsovården.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om föräldrarnas roll i skolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om särskilda stimulansmedel till ett flerårigt projekt med målsättningen att nå alla Sveriges föräldrar med information och utbildning om vikten av fysisk aktivitet.

2005/06:So547 av Mia Franzén (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolhälsovården.

2005/06:So554 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera skolor att bli s.k. hälsofrämjande arbetsplatser.

2005/06:So556 av Marita Aronson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevhälsans samarbete med socialtjänsten och Skolverkets ansvar för samordning av elevhälsan.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att området sex och samlevnad behöver definieras tydligare i skolans styrdokument.

2005/06:So644 av Johan Andersson m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge skolor och fritidsverksamheter bättre möjligheter att stärka den förebyggande verksamheten och att ge stöd till utsatta ungdomar.

2005/06:So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda hur kommunerna arbetar med de nya riktvärdena för att minska bullret i skola och förskola.

2005/06:So700 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans förebyggande arbete.

2005/06:So704 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör uppdra åt Skolverket att omgående stärka ANT-undervisningen i grundskolan fr.o.m. årskurs 4.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens och frivilligorganisationernas betydelse i ANT-undervisningen.

2005/06:Kr281 av Kent Olsson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrottens betydelse i skolan.

2005/06:Kr373 av Kenneth Lantz m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka den fysiska aktiviteten i skolan.

2005/06:Kr375 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att grundlägga en hälsosam livsstil i unga år och skolans betydelse i detta sammanhang.

2005/06:Kr376 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkt elevhälsa.

2005/06:Kr380 av Peter Pedersen m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag, som syftar till att stimulera ökad och daglig fysisk aktivitet i skolan.

2005/06:Kr412 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sex- och samlevnadsundervisningen.

2005/06:Ub205 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av mer idrott på schemat i skolan.

2005/06:Ub231 av Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler veckotimmar i ämnet idrott och hälsa.

2005/06:Ub232 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet veckotimmar i ämnet idrott och hälsa.

2005/06:Ub246 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förändringar i skolans undervisning i ämnet idrott och hälsa för att förebygga ohälsa och fetma hos barn och ungdomar.

2005/06:Ub247 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en effektivare narkotikaupplysning i skolan.

2005/06:Ub253 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolhälsovården förstärks med personal med beteendevetenskaplig kompetens.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolhälsovårdens anmälnings- och upplysnings-skyldighet till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa eller riskerar att utvecklas ogynnsamt förtydligas.

2005/06:Ub260 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en god inlärningsmiljö i skolan.

2005/06:Ub261 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern sexualundervisning.

2005/06:Ub262 av Margareta Pålsson och Tobias Billström (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att preventionsprogram baseras på beprövad erfarenhet och forskning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att agera i preventivt syfte när det gäller barns och ungdomars försök till självmord.

2005/06:Ub289 av Kerstin Engle (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förbättrad och utökad kost- och konsumentkunskapsundervisning i skolorna.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolorna bör göras till läsk- och godisfria zoner.

2005/06:Ub305 av Ingemar Vänerlöv (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om andra förebyggande åtgärder mot ett ökande drogbruk.

2005/06:Ub326 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag angående hem- och konsumentkunskapens ställning för främjandet av god hälsa, fysiskt såväl som psykiskt.

2005/06:Ub344 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fysisk aktivitet bör uppmuntras i skolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolämnet idrott och hälsa.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den fysiska arbetsmiljön i skolan skall förbättras.
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolhälsovården bör genomgå en kvalitetsreform.

2005/06:Ub345 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av välfungerande skolhälsovård.

2005/06:Ub349 av Christer Nylander och Marie Wahlgren (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön i förskolor och skolor.

2005/06:Ub354 av Lars Ohly m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag som kan garantera en arbetsmiljö i skolan fri från pornografi.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att uppdra åt Skolverket att ta fram samlad statistik över barns och ungas olycksfall under skoltid.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att uppdra åt Skolverket att utarbeta kriterier eller liknande hjälpmedel för barns och ungas skilda förutsättningar i frågor om arbetsmiljö och hälsa.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag om att skolans hälsoundersökningar skall innehålla såväl psykiska som fysiska aspekter.

2005/06:Ub359 av Inger Jarl Beck (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kost och motion i skolan.

2005/06:Ub386 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, v, c, mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att uppdra till Skolverket att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att uppdra åt Myndigheten för skolutveckling att granska, stimulera och sprida forskning och kunskap om sex- och samlevnadsundervisning.

2005/06:Ub398 av Kalle Larsson m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag om hur skolmiljön kan göras fri från pornografi.

2005/06:Ub410 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mer fysisk aktivitet i skolan.

2005/06:Ub413 av Lotta Hedström och Mona Jönsson (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolmaten i centrum.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till etiskt vald diet, t.ex. vegetarisk och vegansk skolmat.

2005/06:Ub426 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minst lika bra arbetsvillkor skall gälla för våra barn som vi kräver på vuxnas arbetsplatser.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever redan i tidig ålder bör ges möjlighet att påverka skolmiljön och vara med i utformningen av densamma.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av skolhälsovård.

2005/06:Ub428 av Peter Eriksson m.fl. (mp, –):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevers önskemål om specialkost skall respekteras utan krav på läkarintyg.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevernas inflytande över sin arbetsmiljö skall stärkas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten för elevskyddsombud att medverka i arbetsmiljöarbetet utvidgas till att gälla från skolår 1.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elevskyddsombuden skall ha rätt att kalla in yrkesinspektionen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelserna bör få i uppdrag att inventera hur kommunerna agerar för att leva upp till de nya riktvärdena för att minska bullret i förskolan och skolan och att de nya allmänna råden införlivas.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att sprida kunskap och information om utomhuspedagogik och den yttre miljöns betydelse för lärandet.

2005/06:Ub451 av Birgitta Ahlqvist och Kristina Zakrisson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på fler skolsköterskor och kuratorer.

2005/06:Ub452 av Gunnar Sandberg och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrott och hälsa i grund- och gymnasieskolan.

2005/06:Ub472 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att problematisera könsroller i sexualundervisningen.

2005/06:Ub488 av Marianne Carlström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att all personal som arbetar med barn och ungdomar har tillräckliga kunskaper i kost- och motionsfrågor.

2005/06:Ub491 av Carina Moberg (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar på ett bättre sätt än i dag, via t.ex. skolhälsovården, medvetandegörs om vikten av barn och tonåringars växande ohälsoproblem och den egna centrala rollen i detta sammanhang.

2005/06:Ub534 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillföra mer elevvårdande personal i skolan.

2005/06:Ub548 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vegetarisk och vegansk skolmat samt undervisning inom ramen för ämnet hemkunskap.

2005/06:Ub587 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrottens betydelse för barns välbefinnande.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevvårdens betydelse.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sexualundervisningen.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av statens insatser inom ANT-undervisningen.

2005/06:MJ351 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om mer motion i skolan.

2005/06:MJ530 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sambandet mat-hälsa på ett tydligare sätt behöver betonas i den svenska grundskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inspektionsinsatser vad avser skolmaten.

2005/06:Bo310 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevers inflytande på arbetsmiljön i skolan.